

Міністерство освіти і науки України
Шепетівський професійний ліцей

Л.Р. Гуменюк

Підготовка
до зовнішнього незалежного оцінювання
з історії України для викладачів та здобувачів освіти

м. Шепетівка

2021 рік

УДК 94 (477). (07)

ББК 63.3 (4 Укр). Я 73

Г 94

Розглянуто і рекомендовано до використання та друку
педагогічною радою Шепетівського професійного ліцею
(протокол № 16 від 09 лютого 2021 року)

Рецензенти:

Ворона Ю.В. – методист відділу загальноосвітніх дисциплін Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області

Голуб О.М. – викладач суспільних дисциплін ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей»

Гуменюк Л.Р. Історія України. Підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання з історії України для викладачів та здобувачів освіти / Л.Р. Гуменюк – Шепетівка, 2021 - 99 с.

Посібник «Підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання з історії України для викладачів та здобувачів освіти», містить основні матеріали за темами курсу історії України, визначення історичних термінів до тем та хронологію подій, покликання на відеоматеріали, візуальні пам'ятки історії, карти до основних розділів за чинною програмою з історії України та програмою ЗНО.

Навчальний посібник рекомендується для викладачів історії та здобувачів освіти I – III курсів закладів професійної (професійно - технічної освіти) Хмельницької області.

Вступ

В основу посібника з історії України для здобувачів освіти I-III курсів закладів професійної (професійно-технічної) освіти покладено зміст програми Міністерства освіти і науки України з історії України та програми Міністерства освіти і науки України із зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти.

Матеріал розрахований для повторення, вивчення тем з курсу історії України, передбачених програмою основних курсів історії України 5-11 класів. Посібник розрахований на викладачів історії, здобувачів освіти I-III курсів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Хмельницької області. Матеріали посібника можуть використовуватись як на уроках історії України, так і для проведення додаткових факультативних занять, при викладанні в закладі освіти та для дистанційної роботи, а також для самостійної роботи здобувачів освіти при підготовці до уроків з предмета і при підготовці до проходження ЗНО з історії України. Навчальний посібник містить різноманітний матеріал: перелік основних тем, вимоги по темах до рівня сформованості предметних історичних компетентностей, де виокремлено дати, події, поняття й терміни, персоналії, історично-географічні об'єкти, історичні джерела, історично-культурні пам'ятки, а також перелік основних вмінь в розрізі елементів історичної компетентності. В посібнику зібрані та розміщені основні дати, поняття та терміни по темах, покликання на відеоматеріали, презентації, відеоуроки, відео та аудіолекції, карти за періодами, візуальні пам'ятки.

Метою даного посібника є розвиток та удосконалення історичних компетентностей здобувачів освіти та підготовка їх до ЗНО. Посібник допомагає не тільки повторювати та засвоювати матеріал, а й систематизовувати знання, отримані здобувачами освіти протягом усього освітнього процесу. Для зручності користування посібником перейдіть за покликанням <https://cutt.ly/UkMPd4o>

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Вступ до історії України	6
2. Стародавня історія України	7
3. Русь – Україна (Київська держава)	10
4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала	14
5. Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI століття. Кримське ханство.....	18
6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI століття	22
7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII століття	25
8. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття	27
9. Козацька Україна наприкінці 50-80 рр. XVII століття	30
10. Українські землі наприкінці XVII - в першій половині XVIII століття	32
11. Українські землі в другій половині XVIII століття	35
12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - в першій половині XIX століття	38

13.	Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII - в першій половині XIX століття	41
14.	Культура України кінця XVIII століття – першої половини XIX століття	43
15.	Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX століття	44
16.	Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX століття	47
17.	Культура України в другій половині XIX - на початку XX століття.....	50
18.	Українські землі у складі Російської імперії в 1900 -1914 рр.....	52
19.	Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр.....	54
20.	Україна в роки Першої світової війни	55
21.	Початок Української революції	58
22.	Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності	61
23.	Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні ...	65
24.	Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні ...	67
25.	Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	71
26.	Україна в роки Другої світової війни	74
27.	Україна в перші повоєнні роки	78
28.	Україна в умовах десталінізації	81
29.	Україна в період загострення кризи радянської системи	84
30.	Відновлення незалежності України	86
31.	Становлення України як незалежної держави	90
32.	Творення нової України	93
	Тематичні тренувальні тести для підготовки до ЗНО з історії України ...	97
	Список використаних джерел	99

Тема1. Вступ до історії України

Учень/учениця

Знає:

- значення понять і термінів: «історія», «історія України», «хронологія», «історичне джерело», «археологія», «цивілізація».

Уміє:

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- пояснювати сутність історії України як науки;
- розпізнавати на картосхемі територіальні межі України;
- характеризувати різновидові джерела з історії України;
- визначати основні загальноусталені періоди історії України.

Урок 1. Історія України як наука. Періодизація історії України. Джерела з історії України: речові , усні, писемні, візуальні.

Опрацювати матеріал за посиланням:

<http://moodle.mdu.in.ua/mod/page/view.php?id=5661>

<https://izno.com.ua/tema-1-starodavnya-istoriya-ukrayini-2/>

Основні дати:

Близько 1 млн. років тому – VI ст.: від появи першої людини на наших землях до виникнення перших цивілізацій - Стародавня історія

V ст. – кінець XV ст.: існування Київської, Галицько-Волинської, Литовсько-Руської держав - Середньовічна історія

XVI – XIX ст.: перебування України у складі Речі Посполитої, Російської, Австрійської, Австро-Угорської держав, козаччина, Гетьманщина - Нова історія.

XX-початок XXI ст.: Українська національна революція, перебування у складі СРСР, інших державах, незалежна Україна - Новітня історія

Поняття та терміни:

Археологія – наука, що вивчає минуле за речовими історичними джерелами речові (матеріальні) пам'ятки та реконструює за ними давню історію людства.

Історичні джерела – це носії інформації, за якими вчені з'ясовують умови життя в попередні часи.

Археологічна культура – це комплекс подібних між собою археологічних пам'яток, що відносяться до одного часу і поширені в певній місцевості.

Історія – наука, що вивчає в хронологічній послідовності хід розвитку людського суспільства та його закономірності

Хронологія – послідовність історичних подій у часі

Цивілізація – рівень суспільного розвитку та матеріальної культури.

Тема 2. Стародавня історія України

Учень/учениця

Знає:

- дати періодів: IV - середина III тис. до н. е. - розселення племен трипільської і середньостогівської археологічних культур на території

України; VIII-VI ст. до н. е. - Велика грецька колонізація; друга половина V-VII ст. - Велике розселення слов'ян;

- значення понять і термінів: «палеоліт», «привласнювальне господарство», «мезоліт», «неоліт», «неолітична революція», «відтворювальне (продуктивне) господарство», «археологічна культура», «енеоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «колонізація», «кочовик», «курган»;
- історично-культурні пам'ятки: браслет із меандровим орнаментом із Мізинської стоянки; орнаментована кераміка трипільської культури; золотий гребінь із кургану Солоха - кінець V - початок IV ст. до н. е.; золота пектораль із кургану Товста Могила - IV ст. до н. е.; Херсонес Таврійський - сучасний вигляд; Збруцький ідол.

Уміє:

- встановлювати співвідношення між вказаними періодами та їх віддаленість від сьогодення;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі місця основних стоянок людей кам'яного віку на теренах сучасної України (Королеве, Киїк-Коба, Кирилівська, Межиріч, Мізин); території розселення носіїв трипільської і середньостогівської археологічних культур, кіммерійців, скіфів; місця розташування античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму (Тіра, Ольвія, Пантікапей, Херсонес), Боспорського царства; напрямки розселення слов'ян під час Великого переселення народів;
- характеризувати суспільне, господарське та духовне життя носіїв трипільської і середньостогівської археологічних культур, кіммерійців, скіфів, сарматів, мешканців міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму, давніх слов'ян;

- визначати основні риси археологічних періодів, неолітичної революції, причини та наслідки занепаду Великої Скіфії, особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму;
- пояснювати наслідки та значення Великої грецької колонізації, Великого переселення народів та Великого розселення слов'ян для розвитку українських земель;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки

Урок 2. Давні мешканці України. Найдавніші землероби та скотарі на території України.

Опрацювати матеріал за посиланням:

<http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=99>

Переглянути відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=cLV2RLJ1ewY>

Урок 3. Ранній залізний вік на українських землях. Світ кочовиків.

Опрацювати матеріал за посиланням: <https://geomap.com.ua/uk-uh7/276.html>

Переглянути відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=V4qWoQGxico>

Основні дати:

XII – X тис. до н. е. – кінець палеоліту;

XII – VII тис. до н. е. – період мезоліту (середня кам'яна доба);

VIII – IV тис. до н. е. – період неоліту (нова кам'яна доба) на території України;

IV – III тис. до н. е. – період енеоліту (мідний вік) на території України;

IV – середина III тис. до н. е. – розселення племен трипільської культури на території України;

IX – VII ст. до н. е. – кіммерійці;

VII – III ст. до н. е. – скіфи;

III ст. до н. е. – III ст. н. е. – сармати;

III – IV ст. н. е. – готи;

IV – V ст. н. е. – гуни;

VI – VII ст. н. е. – авари;

V – VII ст. – Велике розселення слов'ян.

Поняття та терміни:

Палеоліт – давня кам'яна доба, початковий і найтриваліший період історії людства. Кінець палеоліту датується XII – X тис. до н. е.

Мезоліт – середня кам'яна доба, період кам'яної доби (XII – VII тис. до н. е.), що був перехідним між палеолітом і неолітом. Винайдено лук і стріли. З'явилися перші навички у виробленні глиняного посуду.

Неоліт – новий кам'яний вік, заключний період кам'яної доби (X – поч. III тис. до н. е.). Початок переходу від привласнюючих форм господарства до відтворювальних, створюються культурно - історичні області, широко поширюються вироби із кераміки. На території України неоліт датується VIII – IV тис. до н. е.

Енеоліт – мідна доба, назва перехідного часу від заключного періоду кам'яної до бронзової доби, характеризується появою виробів із міді. Поруч із мідними знаряддями праці одночасно використовувалися і кам'яні, які переважали. Найдавніші мідні предмети датуються VIII – V тис. до н. е. На території України енеоліт датується IV – III тис. до н. е. Період формування великих спільних за походженням суспільних об'єднань, розквіту патріархату.

Бронзовий вік – період в історії людства, під час якого при виготовленні знарядь праці стали використовувати бронзу – перший штучний метал, отриманий шляхом додавання до міді олова. У цей час розвивалися нові ремесла (гравірувальне, ковальське), удосконалювалося землеробство.

Ранній залізний вік – період ранньої історії людства (І тис. до н. е.), який характеризується використанням і поширенням виробів із заліза. На територію України техніку виготовлення і обробки заліза принесли кіммерійські племена.

Колонізація – заселення незайманих земель або захоплення чужих територій із подальшим їхнім заселенням.

Робота

з

картами

<https://app.memrise.com/course/1638945/karti-zno-istoriia-2019/1/>

<https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-7-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

<https://osvita.ua/test/training/history/60197/>

Тема 3. Русь - Україна (Київська держава)

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 860 р. – похід Аскольда на Константинополь, укладення першого відомого договору Русі з Візантією; 907, 911, 941, 944 р.р.- походи князів на Константинополь; 882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом; 988 р. – запровадження християнства як державної релігії; 1019-1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в м. Київ; 1036 р. – розгром печенігів князем Ярославом Мудрим; 1097 р. – Любецький з'їзд (снем) князів; 1113р. – укладення «Повісті минулих літ»; початок правління Володимира Мономаха в м. Київ; 1187 р.- перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах, створення «Слова о полку Ігоревім»;
- персоналії: Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава, Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Ізяслава, Святослава та Всеволода Ярославовичів, Володимира Мономаха, Мстислава Володимировича, Ярослава Осмомисла, митрополита Іларіона, Антонія Печерського, іконописця Алімпія, літописця Нестора;

- значення понять і термінів: «племінний союз», «князь», «полюддя», «язичництво», «християнство», «шлюбна дипломатія», «роздробленість», «віче», «вотчинне землеволодіння», «умовне землеволодіння», «боярин», «смерд», «ізгой», «закуп», «рядович», «холоп», «ікона», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра», «билина», «літопис»;
- історично-культурні пам'ятки: Софійський собор у м. Київ – перша половина XI ст., сучасний вигляд; Спасо-Преображенський собор у м. Чернігів – 1036 р., сучасний вигляд; Успенський собор Києво-Печерської лаври – 1073-1078 рр., сучасний вигляд; Михайлівський Золотоверхий собор Михайлівського монастиря в м. Київ – 1108-1113 рр., сучасний вигляд; П'ятницька церква в м. Чернігів – кінець XII - початок XIII ст.; Вишгородська ікона Богородиці; Свенська ікона Богородиці з Антонієм і Феодосієм Печерськими; мозаїки Богоматері Оранти та Христа Вседержителя із Софійського собору в м. Київ – перша половина XI ст.; мініатюра «Євангеліст Лука» з Остромирового Євангелія - 1056-1057 рр.; мініатюра «Родина князя Святослава Ярославовича» з «Ізборника» - 1073 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі території розселення східнослов'янських племінних союзів у VIII - IX ст., шлях «із варягів у греки», походи князів на Константинополь, походи князя Святослава, територіальні межі Русі-України (Київської держави) за Олега та Ярослава Мудрого; Київське, Чернігівське, Переяславське, Галицьке, Волинське князівства за доби

роздробленості (XII ст.);

- характеризувати етапи політичного розвитку, особливості соціального і господарського життя Київської держави (Русі – України); розвиток Київського, Чернігівського, Переяславського, Галицького і Волинського князівств за доби роздробленості; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- пояснювати наслідки та значення внутрішньо – та зовнішньополітичної діяльності князів, Любецького з'їзду князів, причини та сутність політичної роздробленості Русі-України (Київської держави);
- визначати передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 4. Київська держава за перших князів.

Опрацювати відеоматеріал <https://znohistory.ed-era.com/m1/13>

Переглянути презентацію

<https://theslide.ru/uncategorized/kivska-derzhava-za-pershih-knyazv>

Урок 5. Київська Русь за часів правління Володимира Великого, Ярослава Мудрого та його наступників.

Опрацювати матеріал <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=104>

Переглянути відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=a--asaqmOok>

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=a--asaqmOok>

Урок 6. Роздробленість Русі-України(Київської держави). Суспільно-політичне та господарське життя.

Опрацювати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=s4UqW9wkHoo>

Переглянути відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=QbK7gK-gW-s>

презентацію <https://www.slideshare.net/dribnica/032kyivska-derzavarozdroblenist>

Основні дати:

882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом;
882 – 912 рр. – правління князя Олега;
907 р. – перший похід князя Олега на Константинополь й укладання договору;
911 р. – другий похід князя Олега на Константинополь;
912 – 945 рр. – правління князя Ігоря;
945 р. – повстання древлян, вбивство князя Ігоря;
945 – 964 рр. – князювання Ольги;
946 р. – посольство княгині Ольги до Візантії;
964 – 972 рр. – князювання Святослава;
980 – 1015 рр. – правління князя Володимира;
988 р. – запровадження християнства як державної релігії;
1019 – 1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в Києві;
1037 р. – спорудження храму Св. Софії у Києві;
1051 р. – заснування Києво-Печерського монастиря.

Поняття та терміни:

Віче – народні збори, на яких вирішувалися важливі народні справи.

«Десятина» – в Київській Русі називали частку доходів великого князя, що надавалася для потреб давньоруських церков.

Дружина – збройний загін у Русі, що становив постійну військову силу у князя.

Племінний союз – об'єднання кількох племен. Східнослов'янські племінні союзи об'єднувалися переважним чином на основі господарських.

Князь – у ранньому середньовіччі у слов'ян так називали воєначальника племені, союзу племен, військової дружини. З переходом від первісно - родових до феодальних суспільних відносин князівська влада почала переходити у

спадок і стала позначати титул голови феодальної монархії. У пізніші часи так називали власника вищого шляхетського титулу.

Язичництво – з давньоруської мови «народ», будь - яка політеїстична релігія. На Русі язичництво було поширене до насадження християнства. Його сутність полягала в обожненні сил природи й культі предків.

Християнство – один з напрямків єдинобожжя, який зародився на сході Римської імперії. Поряд з ісламом та буддизмом входить в число трьох світових релігій. Характерною особливістю християнства, яка відрізняє його від інших напрямків єдинобожжя, є віра в Ісуса Христа як втілення і прояв Бога заради спасіння всього людства і людського суспільства.

Автокефалія – незалежність, самоврядування православних церков.

Руська правда – збірка норм руського права. Містила 18 статей. У них ішлося про покарання за вбивство, побої, вчинення каліцтва, їзду на чужому коні, псування майна, переховування чужого холопа тощо.

Робота

з

картами

<https://app.memrise.com/course/1638945/karti-zno-istoriia-2019/2/>

<https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-7-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

<https://osvita.ua/test/training/history/59830/>

Тема 4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1199 р. - утворення Галицько-Волинської держави; 1223 р. - битва біля р. Калка; 1238 – 1264 рр. - правління Данила Романовича; 1240р. - захоплення м. Київ монголами; 1245 р. – битва біля м. Ярослав; поїздка Данила Романовича в Золоту Орду; 1253 р. - коронування Данила Романовича;

- персоналії: Романа Мстиславовича, Данила Романовича (короля Данила), Лева Даниловича, Юрія I Львовича, Юрія II Болеслава;
- значення понять і термінів: «ярлик», «баскак»;
- історично-культурні пам'ятки: Успенський собор у м. Володимир - 1160р., сучасний вигляд; церква святого Пантелеймона поблизу м. Галич - кінець XII ст.; Холмська ікона Богородиці - XII ст.; Дорогобузька ікона Богородиці - остання третина XIII ст.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі королівство Руське (Галицько-Волинську державу) за правління Романа Мстиславовича та Данила Романовича; напрямки походів монголів на південно-західні землі Русі;
- характеризувати розвиток політичного, соціального і господарського життя королівства Руського (Галицько-Волинської держави), залежність українських князівств від Золотої Орди, наслідки золотоординського панування; діяльність вказаних історичних діячів;
- визначати передумови, особливості та значення утворення королівства Руського (Галицько-Волинської держави), особливості золотоординського панування на південно-західних землях Русі;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 7. Розбудова Галицько-Волинської держави (королівства Руського) в 1238-1264рр.

Опрацювати матеріал за посиланням

<http://nkkep.com/wp-content/uploads/2019/10/ZNO-Istoriya-Ukrayiny-K-4.pdf>

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m1/l4>

Урок 8. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Королівство Руське(Галицько-Волинська держава) за нащадків Данила Романовича.

Опрацювати матеріал за посиланням <https://geomap.com.ua/uk-uh7/284.html>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=MRxcz24vESQ>

Прослухати відео урок https://www.youtube.com/watch?v=g-7zRVR_mqk

Урок 9. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

Прослухати відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=aGWFMIJKWqHs>

Опрацювати інформацію <https://geomap.com.ua/uk-uh7/985.html>

<https://geomap.com.ua/uk-uh7/286.html>

Основні дати:

1097 р. – Любецький з'їзд князів;

1054 – 1073 рр. – тріумвірат Ярославичів;

1056 – 1057 рр. – створення Остромирового Євангелія;

1113 р. – укладення «Повісті минулих літ»;

1187 р. – створення «Слова о полку Ігоревім», перша згадка назви «Україна»;

1113 – 1125 рр. – князювання Володимира Мономаха;

1125 – 1132 рр. – князювання Мстислава Великого;

30 – 60 – ті рр. XII ст. – роздроблення Русі на удільні князівства;

1153 – 1187 рр. – князювання Ярослава Осмомисла;

1169 р. – розгром Києва Андрієм Боголюбським;

1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах;

1170 – 1205 рр. – князювання Романа Мстиславовича;

1199 р. – утворення Галицько - Волинської держави;

1238 – 1264 рр. – правління Данила Романовича;
1240 р. – захоплення Києва монголами;
Сер. 40 – х рр. XIII ст. – утворення Золотої Орди;
1253 р. – коронація Данила Романовича (король Русі);
1270 – 1301 рр. – володарювання Лева Данилович;
II пол. XIII ст. – створення Галицько - Волинського літопису;
1303 р. – утворення Галицької митрополії.
1349 р. – Галицько - Волинська держава втратила незалежність.

Поняття та терміни:

Вотчинне землеволодіння – спадкове землеволодіння. Правовий статус «отчини» як родової власності, спадкового володіння певної князівської лінії було закріплено постановою Любецького з'їзду князів.

Бояри – представники родоплемінної знаті та верхівка дружинників, які займали друге, після князів, панівне становище в управлінні державою.

Смерди – члени громади, вільні селяни, які жили на власних землях і княжих наділах.

«Слово про закон і благодать» – твір написаний київським митрополитом Іларіоном, присвячений Володимирі Великому, в якому обґрунтовується ідея рівноправності Русі в сім'ї народів й уперше Київ характеризується як столиця.

Ікони – живописне, мозаїчне або рельєфне зображення Ісуса Христа, Богородиці, святих і подій Святого Письма.

Билини – руські народні епічні пісні.

Мозайка – зображення або візерунок, зроблений з окремих, щільно припасованих один до одного і закріплених на цементі або мастиці різнокольорових шматочків скла, мармуру, камінців і т. ін.

Літопис – історичний твір, в якому розповідь про події та факти подаються за роками.

Фреска – картина, написана фарбами по свіжій вологій штукатурці.

Книжкова мініатюра – художнє оздоблення рукописів, зроблений від руки малюнок, багатобарвна ілюстрація або заставка, кінцівка. Видатні зразки книжкової мініатюри - Остромирове євангеліє (1056 – 1057 рр.), Ізборник Святослава (1073 р.).

«Слово о полку Ігоревім» – найдавніша пам'ятка давньоруської літератури та історичне джерело. Створена 1187 р.

«Повість минулих літ» – давньоруський літопис, визначне писемне джерело історії України, складений ченцем Нестором у 1113 р.

Роздробленість – доба роздробленості, історичний період в історії Київської Русі (сер. XII – XIII ст.). Характеризується зміною державного устрою Київської Русі та форми її правління. Від централізованої монархії управління державою перейшло до колективного сюзеренітету (об'єднання найважливіших князів), узаконеного Любецьким з'їздом. Устрій Київської Русі часів роздробленості можна порівняти з сучасними федераціями — державами, що складаються з кількох державних утворень, за якими зберігається певна самостійність.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-7-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

http://liceymilicii.edu.kh.ua/Files/downloads/vizualni_dzerela_2012.pdf

Тема 5. Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI століття. Кримське ханство.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1362 р. - битва біля р. Сині Води; 1385 р. - укладення Кревської унії; 40-і рр. XV ст. - утворення Кримського ханства; 1478 р. - визнання Кримським ханством васальної залежності від Османської імперії; 1489 р. - перша згадка про українських козаків у писемних джерелах; 1514 р. - битва біля м. Орша;

- персоналії: Ольгерда, Вітовта, Свидригайла, Хаджі-Герей, Костянтина Івановича Острозького, Юрія Дрогобича;
- значення понять і термінів: «шляхтич», «магдебурзьке право», «магістрат», «цех», «Дике поле», «козак»;
- історично-культурні пам'ятки: Вірменський собор у м. Львів - 1363 р.; костел святого Варфоломія в м. Дрогобич – 1392 р. - XV ст.; верхній замок у м. Луцьк - друга половина XIV ст. - XV ст.; Кам'янець-Подільська фортеця - XIV- XVI ст.; Хотинська фортеця - XII- XVI ст.; Покровська церква-фортеця в с. Сутківці —1476 р.; замок Паланок (Мукачівський замок) - XIV- XVII ст.; Генуезька фортеця в м. Судак - XIV-XV ст.; Бахчисарайський історично-культурний заповідник - XVI—XVIII ст.; ікона святого Юрія Змієборця із с. Станіля поблизу м. Дрогобич; ікона Богородиці з пророками з церкви у с. Підгородці; церква Зішестя Святого Духа в с. Потелич – 1502 р.; ікона Олексія Горошковича «Успіння Богородиці» - 1547 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів;
співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти – події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територію Кримського ханства;
- характеризувати політичне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського до і після Кревської унії, соціально-економічний розвиток українських земель, становище верств, досягнення в культурі, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати особливості суспільно-політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського, причини та наслідки Кревської унії, причини виникнення українського козацтва;
- порівнювати особливості перебування українських земель у складі сусідніх держав;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 10. Змагання Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину.

Кревська унія.

Опрацювати інформацію

https://uk.wikipedia.org/wiki/Війна_за_галицько-волинську_спадщину

Прослухати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=JPKeRmbo30A>

<https://www.youtube.com/watch?v=vlu3P693pEY>

Урок 11. Велике князівство Руське Свидригайла. Остаточна ліквідація

Волинського та Київського удільних князівств. Утворення Кримського ханства.

Опрацювати матеріал

https://edera.gitbook.io/ed-era-book-history/mizh_russyu_ta_richchyu/pravlinnya_svidrigaila_velike_knyazivstvo_ruske

https://edera.gitbook.io/ed-era-book-history/mizh_russyu_ta_richchyu/kazimir_iv_ya_gailovich_vidnovlennya_i_likvidacia_knyazivstv

Переглянути презентацію

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-derzhava-feodoro-v-krimu-utvorenniya-krimського-hanstva-174122.html>

Прослухати відеолекцію

<https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=u62uFM-j4G8>

Урок 12. Виникнення козацтва. Суспільно-політичне життя. Культура й духовність.

Переглянути презентацію <https://ppt-online.org/27537>

Опрацювати матеріал <https://geomap.com.ua/uk-uh8/995.html>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=mcyltfPeW2U>

Основні дати:

1362 р. – битва на р. Сині Води;

1385 р. – укладення Кревської унії;

1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства;

1359 р. – утворення Молдавського князівства й входження до його складу Буковини;

1387 р. – припинення існування Галицько - Волинської держави;

1430 – 1438 рр. – повстання під проводом Свидригайла;

1449 р. – утворення Кримського ханства;

1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах;

1458 р. – поділ Київської митрополії на дві частини з центрами у Києві і Москві;

1478 р. – визнання Менглі Гіреєм васальної залежності від Туреччини;

1483 р. – поява першої друкованої книжки астрологічного календаря Юрія Котермака (Дрогобича);

1491 р. – опубліковано перші книги церковнослов'янського письма;

1529 р. – видано кодекс законів – перший Литовський статут.

Поняття та терміни:

Шляхта – привілейований суспільний соціальний стан, форма аристократії, який утворився на основі зближення родової знаті з військовослуживою верствою і отримала значні пільги.

Панщина – примусова неоплачувана праця залежних селян у господарстві пана - землевласника.

Магдебурзьке право – норми права, за якими міста звільнялися від управління й суду великих землевласників (приватні міста) або підпорядкування центральній адміністрації (державні міста) і створювали органи місцевого самоврядування. Виникло в XIII ст. в німецькому м. Магдебург.

Магістрат – орган міського самоврядування в містах із магдебурзьким правом, що здійснював адміністративно-судові функції та складався з двох колегій (лави і ради), члени яких обиралися довічно.

Цехи – об'єднання ремісників однієї спеціальності, які проживали в містах в епоху Середньовіччя.

Дума – народна ліро – епічна пісня, що виконується сольним співом - декламацією в супроводі кобзи, ліри або бандури й має нерівномірну будову вірша.

Фільварок – хутір, маєток, велике шляхетське господарство, орієнтоване на ринок. Був багатопрофільним господарством, у якому вся земля належала панові та який базувався на праці селян.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

http://liceymilicii.edu.kh.ua/Files/downloads/vizualni_dzerela_2012.pdf

Тема 6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI століття.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1556-1561 рр. - створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. - заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої - відомої Січі; 1569 р. - Люблінська унія: утворення Речі Посполитої; 1586р .-

утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р.- Берестейська церковна унія: утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ);

- персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького. Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького;
- значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клейноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література»;
- історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія-1556-1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа – кінець XVI ст.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця - кінець XVI ст., будинок Корнякта - 1580 р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» - 1574р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів;
співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри;
- характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок

Люблінської унії, здобутки в галузі культури; військово - політичну організацію козацтва; діяльність православних братств; становище православної церкви; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини та наслідки Люблінської та Берестейської уній, перших козацьких повстань;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 13. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства.

Опрацювати матеріал <https://geomap.com.ua/uk-uh8/993.html>

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=Gm09AQww1fE>

Простежити на карті назви й центри воєводств, створених польською владою на українських землях, отриманих за Люблінською унією

<https://geomap.com.ua/uk-wh8/1199.html>

Урок 14. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух.

Утворення УГКЦ. Культура й духовність.

Переглянути відео урок <https://www.youtube.com/watch?v=kPM7nZMyzqE>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=vPBDH11hw-Y>

Повстання Косинського і Наливайка

<https://www.youtube.com/watch?v=e9paBh62Zbk>

Опрацювати джерело <https://osvita.ua/vnz/reports/relig/21302/>

Прослухати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=PrIFQaurJiA>

Основні дати:

1556 – 1561 рр. – створення Пересопницького Євангелія;

1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Малій Хортиці першої Січі;

1569 р. – Люблінська унія. Створення Речі Посполитої;

1588 р. – остаточне закріпачення селянства;
1591 – 1596 рр. – селянсько-козацькі повстання під проводом К.Косинського та С. Наливайка;
1573 р. – Іваном Федоровим відкрито друкарню у Львові;
1576 р. – заснування Острозької академії;
1586 р. – засновано першу братську школу у Львові;
1596 р. – Берестейська церковна унія. Створення греко-католицької церкви;
1615 р. – заснована Київська братська шкільниця; засновано друкарню при Лаврі – Печерській.

Поняття та терміни:

Козак – термін тюркського походження, що означає вільну людину, шукача пригод, бурлаку; водночас уживався на означення охоронця кордонів, вправного вояка тощо.

Українська шляхта – вищий суспільно - політичний, привілейований, провідний соціальний стан, аристократія в давній Русі - Україні, Галицько-Волинській державі, Великому Князівстві Литовському, Речі Посполитій, Козацькій державі та інших державних утвореннях на теренах України.

Реєстрове козацтво – частина українського козацтва, яка перебувала на державній військовій службі і була записана в окремий список – реєстр.

Запорізька Січ – військово-суспільний і духовний центр українського козацтва.

Козацька Старшина – військовий та адміністративний керівний орган Запорізької Січі, реєстрового козацтва, Гетьманщини, а також Слобідської України.

Клейноди – знаки старшинської влади.

Греко-католицька церква – християнське об'єднання, створене Берестейською унією в 1569 р.

Братство – релігійно-громадська організація міського населення при православних (згодом і греко-католицьких) парафіях в Україні та Білорусі.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

http://liceymilicii.edu.kh.ua/Files/downloads/vizualni_dzerela_2012.pdf

Тема 7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича - Сагайдачного на м. Москва; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. - Куруківська угода; 1632 р. - «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637-1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні;
- персоналії: Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича, Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили;
- значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій»;
- історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів: церква Успіння- 1591-1629 рр., вежа Корнякта – 1572-1578 рр., каплиця Трьох Святителів - 1578 р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів: каплиця Боїмів - 1609-1617 рр.; портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного» - 1622р.; замок у с. Підгірці (Львівська область) - 1635- 1640рр.; Іллінська церква у с. Суботів - 1656 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів;
співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти – події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; воєводства Речі Посполитої на українських землях;
- характеризувати політичне та соціально-економічне становище в українських землях, становище православної та греко-католицької церков; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати наслідки «добы героїчних походів козацтва» перших десятиліть XVII ст., козацьких повстань 1620-1630-х рр.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 15. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620-1639 рр.

Опрацювати матеріал

https://uk.wikipedia.org/wiki/Морські_походи_запорозьких_козаків

Переглянути інформацію про козацькі повстання

<http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3482>

<https://www.youtube.com/watch?v=NVxFZkeKt8g>

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m2/17>

Урок 16. «Ординація Війська Запорозького..» Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Духовність.

Опрацювати інформацію

https://uk.wikipedia.org/wiki/Ординація_Війська_Запорізького

Прослухати відеолекцію https://www.youtube.com/watch?v=GNTj_pK20IA

Основні дати:

1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного на м. Москва;

1621 р. – Хотинська війна;

1625 р. – Куруківська угода;

1632 р. – утворення Києво - Могилянського колегіуму;

1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні.

Поняття та терміни:

«Доба героїчних походів» – період першої третини XVII ст., який відзначився затяжними походами козацтва проти Османської імперії.

Покозачення – самовільний, добровільний перехід селян, міщан у козацький стан. У I пол. XVII ст., форма соціального протесту проти закріпачення і утисків шляхти.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 8. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1648 р. - Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. - Зборівська битва, Зборівський договір; 1651 р. - Берестецька битва,

Білоцерківський договір; 1652 р. - Батозька битва; 1653 р. - Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654 р. - Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. - московсько-польське Віденське перемир'я;

- персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Адама Кисіля;
- значення понять і термінів: «національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно - визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни;
- характеризувати відносини Війська Запорозького з Річчю Посполитою, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією та Трансільванією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-московського договору 1654 р.; діяльність вказаних історичних діячів;
- визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи;
- пояснювати наслідки й значення найважливіших битв війни та договорів у розгортанні національно-визвольної боротьби;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 17. Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті.

Прослухати відеолекцію та опрацювати матеріал

<https://znohistory.ed-era.com/m2/18>

Урок 18. Утворення української козацької держави - Війська Запорозького.

Опрацювати матеріал

<https://history.vn.ua/pidruchniki/strykevich-2016-ukraine-history-book-2-8-class/23.php>

Переглянути презентацію <https://www.slideshare.net/poljakova/ss-17198949>

Переглянути відео урок <https://www.youtube.com/watch?v=OVHSrHGXdE>

Урок 19. Внутрішньо - та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького

Опрацювати джерело

<https://sites.google.com/site/bogdanhmelnickij2016/home/vnutrisna-ta-zovnisna-politika>

Переглянути відео <https://www.youtube.com/watch?v=d6rE3nEudWY>

Основні дати:

1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви;

1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору;

1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору;

1652 р. – Батозька битва;

1654 р. – укладення українсько-російського договору;

1656 р. – Віленське російсько-польське перемир'я.

Поняття та терміни:

Національно-визвольна війна – назва історичного періоду 1648 – 1657 рр. та повстання під проводом Богдана Хмельницького, під час яких Річ Посполита втратила контроль над центральною частиною українських етнічних земель, на

базі яких постала козацька держава «Військо Запорозьке» на чолі з гетьманом, що проіснувала до 1760 - х рр.

Військо Запорізьке – у XVI ст. офіційна назва козацького війська з центром у Запорозькій Січі, а з сер. XVII ст. – української козацької держави на чолі з гетьманом.

Гетьманщина - українська козацька держава.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

http://liceymilicii.edu.kh.ua/Files/downloads/vizualni_dzerela_2012.pdf

Тема 9. Козацька Україна наприкінці 50-80 рр. XVII століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1658 р . – Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р . – Андрусівське перемир'я; 1669 р. - Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681р.- Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. - «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові;
- персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича;
- значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Речі Посполитої;
- характеризувати зміст політичних угод, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя; діяльність вказаних історичних діячів;
- визначати причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 20. Внутрішньо - та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50-80 р. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Опрацювати матеріал

<https://history.vn.ua/zno/ukraine-history-gryntovna-pidgotovka-do-zno-100-dniv/10.php> <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=114>

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m2/19>

Переглянути презентацію

<https://naurok.com.ua/ukra-nski-zemli-v-drugiy-polovini-hvii-st-doba-ru-ni-209820.html>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=tUttLbGJYaQ>

Основні дати:

1657 – 1659 рр. – гетьманування Івана Виговського;

1658 – 1659 рр. – московсько - українська війна;
1659 р. – фальсифікації договору 1654 р.;
1659 – 1663 рр. – гетьманування Юрія Хмельницького;
1661 р. – видано Києво - Печерський патерик;
1665 р. – підписання Іваном Брюховецьким «Московських статей»;
1665 – 1676 рр. – гетьманування Петра Дорошенка;
1667 р. – Андрусівський договір;
1669 р. – Визнання П. Дорошенком протекторату Туреччини;
1677, 1678 рр. - оборони Чигирини; зруйнування Чигирини;
1681 р. – Бахчисарайський мирний договір між Туреччиною і Московією;
1686 р. – «Вічний мир» між Московією і Польщею;
1687 р. – перший Кримський похід московсько-українського війська.

Поняття та терміни:

Руїна – період історії України кінця XVII ст., що відзначився розпадом української державності і загальним занепадом. В наслідок громадянської війни територію України по Дніпру було поділено на дві частини – Лівобережну і Правобережну.

Займанщина – елемент звичаєвого права, який дозволяв на підстав першого «займу» володіти землею.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

<https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 10. Українські землі наприкінці XVII - в першій половині XVIII століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1708 р. - українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. - зруйнування московитськими військами Чортомлицької Січі, Полтавська битва; 1710 р. - «Конституція;…» Пилипа Орлика; 1713р.- ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. - заснування Нової (Підпільненської) Січі;
- персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія. Костя Гордієнка. Пилипа Орлика. Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Феофана Прокоповича;
- значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення/зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис»;
- історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства ВільгельмаГондіуса - середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в м. Чернігів - 1679-1689рр.; Покровський собор у м. Харків- 1689р.; ікона «Покров Богородиці» (з портретом Богдана Хмельницького) - перша, половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква - 1692-1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ - 1696-1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці - 1732 р.; ікона Йова Кондзелевича «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський; гравюра Івана Мигури «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» - 1706 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі українські землі, у складі різних держав; території, підвладні гетьманам Лівобережної України, події Північної війни на території України;
- характеризувати діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст основних положень «Конституції...» Пилипа Орлика; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни, наслідки Полтавської битви для українських земель;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 21. Гетьманщина в 1687- 1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702 – 1704рр.) Північна війна і Україна.

Переглянути відео урок <https://www.youtube.com/watch?v=fF4uZl6X7MM>

Прослухати інформацію <https://www.youtube.com/watch?v=IsZfLsuTNIA>

Переглянути відео урок <https://www.youtube.com/watch?v=IbD08BDE7BU>

Проаналізувати презентацію

<https://svitppt.com.ua/istoriya-ukraini/ukraina-v-podiyah-pivnichnoi-viyni.html>

Урок 22. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20-30 рр. XVIII ст. Обмеження автономії. Гетьманщина.

Прослухати відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=EdMy0RX7LBw>

Ознайомитись з інформацією

https://uk.wikipedia.org/wiki/Ліквідація_автономії_Гетьманщини

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=xZF4iZwqDeI>

Урок 23. Діяльність Першої Малоросійської колегії. «Правління Гетьманського уряду» (1734 – 1750рр.) Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність.

Опрацювати матеріал

https://uk.wikipedia.org/wiki/Правління_гетьманського_уряду

Прослухати інформацію <https://www.youtube.com/watch?v=diNUbhvPEDw>

Переглянути відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=UxLf2xt5U2g>

Основні дати:

1708 – 1709 рр. – повстання гетьмана І. Мазепи;

1709 р. – Полтавська битва;

1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика;

1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі.

Поняття та терміни:

Конституція Пилипа Орлика – договір гетьмана Війська Запорозького Пилипа Орлика зі старшиною та козацтвом Війська, яка визначила права і обов'язки усіх членів Війська, укладений у 1710 р.

Малоросія – у XVIII ст. в Російській імперії так почали позначати Лівобережну Україну. Назви Малоросія, малоросійський, малоросіяни вживалися стосовно всієї підросійської України упродовж XIX і поч. XX ст. «Малоросія» виведено від назви «Мала Русь», якою у XIV ст. візантійці називали західноукраїнські землі (Галицько – Волинське князівство) через створення в межах загальноруської митрополії власної митрополії: Київську митрополію називали Велика Русь (в грецькій огласовці – Росія), Галицьку – Мала Русь.

Малоросійська колегія – колегія Російської імперії, утворена 1722 р. замість Малоросійського приказу для контролю за діяльністю українського гетьмана і генеральної старшини.

Козацьке бароко – назва архітектурного стилю, що був поширений в українських землях Війська Запорозького у XVII – XVIII ст. Виник унаслідок поєднання місцевих архітектурних традицій та європейського бароко.

Козацькі літописи – історико - літературні твори II пол. XVII – сер. XVIII століття, присвячені козацьким війнам.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 11. Українські землі в другій половині XVIII століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1764 р. - остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р. - Коліївщина; 1775 р. - остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780-1782 рр. - ліквідація особистої залежності селян Австрійській імперії; 1783 р. - закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783 р. - підкорення Російською імперією Кримського ханства;
- персоналії: Кирила Розумовського, Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, Івана Тонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Івана Григоровича-Барського;
- значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина»;
- історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м. Львів - 1744—1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ - 1747-1757 рр.; ратуша в м. Бучач - 1751 р.; Покровська церква в м. Київ - 1766 р.; Троїцький собор у м. Новомосковськ (архітектор Яким Погрібняк) - 1775-1780 рр.; Успенський собор Почаївської лаври - 1771-1783 рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин - 1799-1803 рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у м. Львів (скульптор Йоганн Пінзель).

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з

періодами, факти – події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;

- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територіальні зміни, що відбулися на українських землях унаслідок поділів Речі Посполитої, російсько-турецьких війн (1768-1774, 1787-1791 рр.), ліквідації Кримського ханства (1783), території охоплені опришківським і гайдамацьким рухами, Коліївщиною;
- характеризувати основні напрями політики Російської імперії щодо України, особливості опришківського та гайдамацького рухів, територіально-адміністративний устрій та господарське життя Нової (Підпільненської) Січі, політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини та наслідки опришківського й гайдамацького рухів, скасування гетьманства, ліквідації Запорозької Січі, поділів Речі Посполитої, приєднання земель Правобережної України та Кримського ханства до Росії;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. пояснювати значення Гетьманщини та Запорозької Січі в історії України;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 24. Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Опришківський та гайдамацький рухи. Культура й духовність.

Опрацювати інформацію

<https://history.vn.ua/zno/ukraine-history-zno-mini-guide-2020-panchyk/12.php>

Прослухати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=4fzcQAqYj5E>

<https://www.youtube.com/watch?v=IPdeZByQwSg>

Прослухати відео урок <https://www.youtube.com/watch?v=6QcFgJ4CNHQ>

Основні дати:

1750 р. – другий спалах гайдамацького руху;

1750 – 1764 рр. – гетьманування Кирила Розумовського;

1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства;

1768 р. – Коліївщина;

1772 р. – перший поділ Польщі;

1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорізької Січі;

1783 р. – царський указ про закріплення селян Лівобережної та Слобідської України;

1789 р. – скасування Йосифом II панщини в Західній Україні;

1792 р. – переселення Чорноморського війська на Кубанщину;

1793 р. – другий поділ Польщі;

1795 р. – третій поділ Польщі;

1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського.

Поняття та терміни:

Нова (Підпільненська) Січ – адміністративний і військовий центр запорозького козацтва в 1734 — 1775 рр. Остання Запорозька Січ, створена з дозволу та під контролем Російського уряду.

Задунайська Січ – військово-державна організація колишніх запорозьких козаків, яка виникла після зруйнування царськими військами Нової Січі й ліквідації Запорізького козацького війська у червні 1775 р. в нижній течії Дунаю.

Коліїщина – селянсько-козацьке повстання на Правобережній Україні у 1768 р. проти кріпосницького, релігійного та національного гніту шляхетської Польщі.

Паланка – адміністративно - територіальна та господарська одиниця Війська Запорозького Низового

Зимівник – господарство фермерського типу, ведене на запорозьких землях старшинами і козаками.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - в першій половині XIX століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1798 р. - видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. - ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825- січень 1826 рр. - повстання Чернігівського полку; 1830- 1831рр. - польське визвольне повстання; 1840 р. - перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846-1847 рр. - діяльність Кирило-Мефодіївського братства;
- персоналії: Івана Котляревського, Устима Кармалюка, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша;
- значення понять: і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані . дати, відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичний подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії, територіальні зміни, що відбулися внаслідок російсько-турецької війни 1806-1812 рр.;
- характеризувати асиміляційну політику Російської імперії щодо України, економічний розвиток і соціальні відносини, початок національного відродження, поширення в Україні російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини, значення національного відродження, діяльності Кирило-Мефодіївського братства;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 25. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди, особливості.

Ознайомитись з інформацією <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/2094>

Прослухати аудіолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=9IH20jGuF4k>

Ознайомитись з відеолекцією

https://www.youtube.com/watch?v=C8myZFPQ9Qc&list=PLDtKFF36v0FIEAODnx60M4bQs5u_Tmf-m&index=15

Урок 26. Кирило – Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів.

Ознайомитись з відеолекцією <https://www.youtube.com/watch?v=WV8k4hv6xvE>

Прослухати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=yGAuwGmGbpM>

Основні дати:

1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського;

1812 р. – російсько-французька війна «Вітчизняна війна»;

грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку;

1830 – 1831 рр. – Польське повстання;

1846 – 1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства.

Поняття та терміни:

Промисловий переворот – перехід від ручного, ремісничо-мануфактурного до великого машинного фабрично - заводського виробництва, який обумовив підвищення продуктивності праці і збільшення значення у суспільному житті буржуазії та пролетаріату.

Нація – історична спільність людей, основана на основі спільності території, яку вони населяють, мови, особливостей культури і характеру, економічних зв'язків.

Національне відродження – культурно - політичний процес, у ході якого етнос (народ) починає відчувати себе як нація.

Декабристи – офіцери російської армії, які за допомогою збройної сили планували встановити у Росії конституційний лад.

Масонство – суспільний морально – етичний рух у вигляді закритої організації, який сповідує ідею Бога – Великого Майстра Всесвіту. Основні принципи руху – свобода, рівність, братерство. В Україні масонство поширюється в кін. XVIII ст. Центром руху став Київ.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-9-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 13.Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII - в першій половині XIX століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1816 р . - створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священиків; 1833-1837 рр. - діяльність «Руської трійці»; 1837 р. - видання «Русалки Дністрової»; 1848 р . - скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька»;
- персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Лук'яна Кобилиці;
- значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити., дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії;
- характеризувати перебіг українського національного руху під час революції 1848-1849 рр. в Австрійській імперії; політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки; початок національного відродження, форми соціального протесту населення; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати наслідки, значення подій 1848-1849 рр., причини та значення українського національного руху в західноукраїнських землях;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 27. Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження . Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая».

Прослухати аудіолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=Sx-jwElji3A>

Ознайомитись з інформацією <https://www.youtube.com/watch?v=64c4pMq-ShE>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=LYNjiKAdjJ0>

Опрацювати інформацію https://uk.wikipedia.org/wiki/Русалка_Дністровая

Урок 28. Західноукраїнські землі в європейській революції 1848 – 1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848-1851рр.). Досвід парламентаризму.

Ознайомитись з матеріалом <https://www.youtube.com/watch?v=xu0NOPYxabI>

Опрацювати інформацію https://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_Руська_Рада

Прослухати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=ut1SMAxfh8E>

Основні дати:

1816 р. – створення освітнього товариства галицьких греко - католицьких священиків;

1833 – 1837 рр. – діяльність «Руської трійці»;

1848 р. – скасування кріпацтва на західноукраїнських землях, «селянська реформа».

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-9-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 14. Культура України кінця XVIII століття – першої половини XIX століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1805 р. - відкриття університету в м. Харків; 1834 р. - відкриття університету в м. Київ; 1839 р. - ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі;
- персоналії: Василя Каразіна, Петра Гулака-Артембвського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського;
- значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм»;
- історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету - 1837-1843 рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимиру в м. Київ - 1853 р.; пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса : (скульптор Іван Мартос) - 1828 р.; картина Василя Штернберга «Садиба Г. С. Тарновського в Качанівці» - 1837 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати основні: явища і процеси розвитку культури; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII - першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;

- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 29. Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів».

Ознайомитись з даними таблиці

<https://history.vn.ua/pidruchniki/ukr-istoriya-y-viznachennyax-7-9-cl/12.php>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=G7LMbZ9a22A>

Ознайомитись з інформацією https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_Русів

Урок 30. Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

Опрацювати матеріал https://uk.wikipedia.org/wiki/Галицько-Руська_матиця

https://uk.wikipedia.org/wiki/Собор_руських_учених

Основні дати:

1805 р. – відкриття університету в Харкові;

1834 р. – відкриття університету в Києві.

Поняття та терміни:

Романтизм – ідейний рух у літературі, науці й мистецтві, що виник кін. XVIII ст. у Німеччині, Англії й Франції. На території України поширився з поч. XIX ст. Характерні ознаки романтизму – заперечення раціоналізму, відмова від суворої нормативності в художній творчості, культ почуттів людини. Його ідеологія спирається на культ індивідуалізму, на підкреслену, загострену увагу людської особистості, до психологічних проблем її внутрішнього «Я».

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-9-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 19 лютого 1861р. - царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 р. - Валуєвський циркуляр; 1863-1864 рр. - польське національно - визвольне повстання; 1876 р. - Емський указ;
- персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспринського;
- значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати основний зміст реформ 1860-1870-х р.р. та особливості їх проведення на українських землях, зміни в соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації; національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національну політику Росії; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати наслідки Кримської війни для України, наслідки реформ 1860-1870-х р.р., Валуєвського циркуляру та Емського указу;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми

Урок 31. Події Кримської війни 1853 -1856рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860-1870 рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці.

Опрацювати джерело https://uk.wikipedia.org/wiki/Кримська_війна

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m3/115>

Ознайомитись з відеоматеріалами <https://znohistory.ed-era.com/m3/115>

Урок 32. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Діяльність «Південно-західного відділу Російського географічного товариства» (1873-1876pp.) Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=q5HfvEMSLzw>

Ознайомитись з інформацією

https://uk.wikipedia.org/wiki/Південно-західний_відділ_Російського_географічного_товариства

Прослухати аудіолекцію https://www.youtube.com/watch?v=0h_tUfKH8JQ

Прослухати відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=UzdObJwKtxw>

Основні дати:

19 лютого 1861 р. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії;

1863 р. – Валуєвський циркуляр;

1863 – 1864 pp. – польське національно-визвольне повстання;

1876 р. – Емський указ.

Поняття та терміни:

Земства – виборні органи місцевого самоврядування (земські збори, земські управи) в Російській імперії та Російській Республіці. Введені земською реформою 1864 р. Завідували освітою, охороною здоров'я, будівництвом доріг тощо. Скасовані у 1918 р. декретом Радянського уряду.

Громадівський рух – суспільно - культурницька діяльність напівлегальних, непартійних об'єднань «громад» у II. пол. XIX ст. Одним з головних напрямків діяльності громад була організація україномовних недільних шкіл для

дорослих, організація бібліотек, семінарів та друкування україномовної літератури. Являє собою організаційну форму українського національно - визвольного руху 60 – 90 – х рр. XIX ст.

Братство тарасівців – братерство тарасівців, тарасівці, таємна студентська організація, створена в Полтаві в 1891 р. Її учасники дали клятву на могилі Тараса Шевченка «всіма засобами поширювати серед українців безсмертні ідеї Великого Кобзаря». Тарасівці висунули політичні постулати визволення української нації з – під російського панування, повної автономії для всіх народів Російської Імперії та соціальної справедливості. Активно залучили до товариства однодумців з різних міст (Чернігів, Київ, Олександрія, Херсон, Одеса та ін.). Найбільший успіх тарасівці мали у Харкові. У 1893 р. частину членів Братства тарасівців було заарештовано, проте організація продовжувала діяти до кін. 90 – х рр. XIX ст.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-9-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1868 р. – створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873 р. - створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892 р. - Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890 р. - створення Русько-української радикальної партії; 1899 р. - створення Української національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії;
- персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича;

- значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., зміни в соціальному, складі населення, основні течії суспільно-політичного руху; діяльність «Просвіти» та Наукового товариства імені Тараса Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини та наслідки трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху; особливості українського національного руху, місце і роль провідних діячів західноукраїнських земель в українському національному русі другої половини XIX ст.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 33. Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка».

Опрацювати матеріал <http://moodle.mdu.in.ua/mod/page/view.php?id=5691>

Прослухати відеоурок

<https://dostupnaosvita.com.ua/video-lessons/istoriya-ukrayini/zahidnoukrayinski-zemli-u-skladi-avstro-ugorskoyi-imperiyi#video-content>

Урок 34. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

Опрацювати інформацію <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=121>

Ознайомитись з інформацією

<https://izno.com.ua/tema-13-zahidnoukrayinski-zemli-naprikintsi-hviii-u-pershiy-polovini-hih-st/>

Основні дати:

1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка;

1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»;

1890 р. – створення РУРП;

1899 р. – створення УНДП.

Поняття та терміни:

Трудова міграція – переміщення працездатної особи, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно - територіальних одиниць країни (внутрішня трудова міграція), з метою працевлаштування на певний термін.

Політична партія – добровільне об'єднання людей, що представляє волю певної соціальної групи, прагне оволодіти державною владою, впливати на формування та політику органів держави відповідно до своєї програми розвитку суспільства.

Українофіли – представники суспільно - політичного руху українофільства (60 – 80-і рр. ХІХ ст.), прихильники української ідеї. Головне гасло Україна «була, є і буде». Себе українофіли називали «народолюбцями».

Москвофіли – суспільно - політичний рух на Західній Україні, представники якого вірили у прогресивну роль Росії в житті всього слов'янства і заперечували існування українського народу. Пропагували ідею «єдиної, неподільної

російської народності» від Карпат до Камчатки. Отримував широку фінансову підтримку з боку російського уряду.

Народовці – суспільно – політична течія серед молодії західно-української інтелігенції ліберального напрямку, що виникла в 60 – х рр. XIX ст. у Галичині. Діяльність народовців спрямовувалася на розвиток національної самосвідомості українців. Підтримували контакти із наддніпрянськими громадівцями.

Нова ера – порозуміння між Австро-Угорським урядом і українськими громадівцями. У відповідь на лояльність українців до Австрійської влади остання мала з однаковою прихильністю ставитися як до поляків, так і до українців. Передбачалося надання українцям певної кількості місць в Австрійському парламенті і Галицькому сеймі, розширення прав української мови в адміністрації та судах, відкриття трьох українських гімназій, збільшення кількості українських кафедр у Львівському університеті та ін. Активні поборники з української сторони – В. Антонович, О. Барвінський, О. Кониський. «Нова ера» не подолала україно-польських суперечностей і у 1894 р. сторони відмовилися від новоерівської політики. Лише частина передбачених в угоді заходів була виконана.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-9-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 17. Культура України в другій половині XIX - на початку XX століття

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. - відкриття Чернівецького університету;
- персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя, Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Миколи Садовського,

Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької, Богдана Ханенка. Василя Смирненка;

- значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм»;
- історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м. Чернівці - 1864-1882 рр.; Володимирський собор у м. Київ - 1862-1896рр.; будівля оперного театру в м. Одеса - 1884-1887 рр.; будинок з химерами в м. Київ - 1901-1903 рр.; будинок Полтавського губернського земства - 1903-1908 рр.; будинок страхового товариства «Дністер» у м. Львів - 1905-1906рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому в м. Київ (скульптор Михайло Микешин) - 1888 р.; картина Миколи Пимоненка «Святочне Ворожіння» - 1888 р.; картина Сергія Васильківського «Козаки в степу» - 1890 р.; картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» - 1880—1891 рр.; картина Івана Труїла «Портрет Лесі Українки» - 1900р.; картина Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі» -1902-1903 рр.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати, та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти – події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини ХІХ-початку ХХ ст. - розвиток освіти, науки, літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, становлення професійного театру; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати умови розвитку культури в другій половині XIX - на початку XX ст.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 35. Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

Опрацювати опорний конспект <https://history.vn.ua/compendium/9klas/157.html>

Переглянути відео <https://www.youtube.com/watch?v=GJgeGyxBV1E>

Основні дати:

1865 р. – відкриття Новоросійського університету;

1875 р. – відкриття Чернівецького університету.

Поняття та терміни:

Меценат – римський політичний діяч I ст. до н. е., який щедро підтримував письменників і поетів. У переносному значення слово «меценат» – покровитель мистецтва і літератури.

Аматорський театр – любительський театр.

Професійний театр – у сучасному розумінні класичний театр. Перший професійний театр в Україні «Руська бесіда» відкрився у 1864 р. у Львові. У 1882 р. з ініціативи М. Кропивницького в Єлисаветграді почала працювати перша українська професійна труппа – Товариство українських акторів.

Модернізм – напрям у мистецтві, якому притаманна заперечення реалізму, традиційних форм, пошук нових естетичних форм.

Реалізм – стиль і метод у мистецтві й літературі, який прагне до найдокладнішого опису спостережених явищ, без ідеалізації. В Український

літературі реалізм поширюється з II пол. XIX ст. І зокрема у творах М. Вовчок, І. Франка, І. Нечуя - Левицького.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-9-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

<https://osvita.ua/test/training/history/60512/>

<https://osvita.ua/test/training/history/60195/>

Тема 18. Українські землі у складі Російської імперії в 1900 -1914 рр.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1900 р. - створення Революційної української партії (РУП); 1908 р. - створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1905 р. - створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти»;
- персоналії: Євгена Чикаленка, Миколи Міхновського, Вячеслава Липинського;
- значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати особливості економічного та соціального розвитку, процес монополізації, розвитку сільського господарства, утворення українських політичних партій, розвитку самостійницької і автономістської течій в національному русі), національно - визвольний рух України в роки російської

революції 1905-1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, особливості проведення аграрної реформи Петра Столипіна та її запровадження в Україні; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати основні тенденції політичного, соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907-1914 рр.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 36. Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі.

Опрацювати матеріал <http://moodle.mdu.in.ua/mod/page/view.php?id=5626>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=YnJKm7J1py8>

Урок 37. Події 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907-1914 рр.

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=JGWTdZNuCC8>

Опрацювати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=6PqFZqXPZTA>

Основні дати:

1900 р. – утворення РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України;

1905 р. - створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти»;

1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП)

Поняття та терміни:

Монополія – виключне право окремої особи, групи людей, держави на виробництво, торгівлю, промисел і т.п.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1900 р. - обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ; 1907 р. - впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків;
- персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського;
- значення поняття «загальне виборче право».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного, руху, діяльність політичних партій, національних і спортивно - фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт»; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини активізації політичного руху на початку XX ст., його результати, роль Андрея Шептицького в піднесенні національного життя;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 38. Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m4/118-119>

Основні дати:

1900 р. – обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ;

1907 р. – впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 20. Україна в роки Першої світової війни.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: серпень 1914 р. - утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців (УСС), створення Союзу визволення України; 1914 р. – Галицька битва; 1915 р. утворення Загальної української ради; 1916 р. — Брусиловський прорив;
- персоналії: Костя Левицького, Дмитра Донцова, Андрія Жука, Михайла Галущинського, Вільгельма Франца фон Габсбурга-Лотрінгена (Василя Вишиваного);

- значення понять і термінів: «світова війна», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство», «мобілізація», «евакуація».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі військові події на території України в 1914-1917 рр., бойовий шлях легіону УСС, Галицько-Буковинське генерал-губернаторство;
- характеризувати територіально-політичні плани ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально - економічне становище населення в роки війни; діяльність вказаних історичних діячів;
- визначати політичні та соціально-економічні наслідки війни для українського суспільства;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 39. Україна в геополітичних планах Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада.

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m4/l20>

Переглянути презентацію

https://www.slideshare.net/history-kpl/2-1-52572027?next_slideshow=1

Робота з картою: визначити на карті територіальні зазіхання ворогуючих сторін напередодні війни та щодо українських земель
<https://geomap.com.ua/uk-uh10/258.html#&gid=maps&pid=1>

Урок 40. Воєнні дії на території України в 1914 - 1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на західно-українських землях у 1914-1917рр.

Опрацювати матеріал
<https://history.vn.ua/pidruchniki/ukraine-history-10-class-2018-byrneiko-standard-level/3.php>

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m4/l20>

Основні дати:

Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради; формування легіону Українських січових стрільців; створення Союзу визволення України;

1914 р. – Галицька битва, взяття Львова;

1916 р. – Брусиловський прорив.

Поняття та терміни:

Світова війна – глобальне протиборство коаліцій держав із застосуванням засобів збройного насильства, що охоплює велику частину країн світу. Термін зазвичай відносять до двох безпрецедентних конфліктів, що відбувалися протягом 20 - го сторіччя Першої світової війни (1914 – 1918 рр.) та Другої світової війни (1939 – 1945 рр.).

Союз визволення України – політична організація, утворена у Східній Галичині 4 серпня 1914 р., головною метою якої було проголошення самостійності та соборності України.

Головна українська рада – міжпартійна організація, яка мала перебрати на себе функції єдиного представницького органу східної Галичини. Утворена 1 серпня 1914 р. у Львові представниками Української національно –

демократичної, радикальної і соціал - демократичної партій. Програма Головної Української Ради передбачала такі основні завдання: вироблення загального напрямку української політики, вирішення національно-політичних справ у зв'язку з війною, виступ у ролі єдиного політичного представника галицьких українців на міжнародному рівні, формування національного війська. Головною політичною вимогою організації було виборення державної самостійності України.

Галицько – Буковинське генерал – губернаторство – тимчасова адміністративно-територіальна одиниця, створена царським урядом Російської імперії наприкінці 1914 р. на відвойованих російськими військами землях Галичини, Буковини і Посання з центром у місті Чернівці. Проіснувало до 1917 р. Одним з основних завдань російської окупаційної адміністрації стало нищення українства в усіх його проявах – політичному, релігійному і культурному. За постановою російського генерал – губернатора відбувалися масові депортації української інтелігенції в глиб Росії.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 21. Початок Української революції

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: березень 1917 р. утворення Української Центральної Ради (УЦР); квітень 1917 р. - Всеукраїнський національний конгрес; червень 1917 р. - I Універсал УЦР; липень 1917 р. - II Універсал УЦР; листопад 1917р.- III Універсал УЦР; 9 (22) січня 1918 р. - IV Універсал УЦР, проголошення незалежності Української Народної Республіки (УНР);

Січень 1918р.- бій біля станції: Крути; січень : (лютий) 1918 р. - Берестейський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу;

- персоналії: Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Сергія Єфремова, Петра Болбочана, Номана Челебіджіхана;
- значення понять і термінів: «автономізація», «самостійники», «Українська Центральна Рада», «універсали УЦР», «Генеральний Секретаріат», «Вільне козацтво», «Установчі Збори», «більшовизм», «курултай».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територію УНР згідно з III Універсалом УЦР; напрямки наступу-більшовиків під час першої війни Росії з УНР; територію УНР за Берестейським мирним договором;
- характеризувати діяльність УЦР, українських партій; основні положення універсалів УЦР; взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією; боротьбу за владу в Києві в жовтні - листопаді 1917 р.; ультиматум Раднаркому; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини Української революції, її характер; роль «Всеукраїнських з'їздів рад» у містах Київ та Харків; причини та наслідки першої війни більшовицької Росії з УНР; здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі;
- пояснювати історичне значення універсалів УЦР;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 41. Революційні події в Україні в 1917-на початку 1918р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух.

Опрацювати

матеріал

<https://uinp.gov.ua/aktualni-temy/ukrayinska-revolyuciya-1917-1921-rokiv>

Переглянути відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=OIvFJuzkvBA>

Урок 42. «Всеукраїнський з'їзд Рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків з території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=ZKRWxZ3KbxU>

Прослухати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=g0BPu1SapxA>

Ознайомитись з відео https://www.youtube.com/watch?v=Mw4eZ3dN2_I

Переглянути відео <https://www.youtube.com/watch?v=ewvfHVM6tO8>

Основні дати:

3 – 4 березня 1917 р. – утворення Української Центральної Ради;

квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес;

10 червня 1917 р. – ухвалення I Універсалу УЦР (проголошення автономії України);

3 липня 1917 р. – ухвалення II Універсалу УЦР;

7 листопада 1917 р. – ухвалення III Універсалу УЦР (проголошення УНР);

9 січня 1918 р. – ухвалення IV Універсалу УЦР (проголошення незалежності УНР).

Поняття та терміни:

Самостійники – учасники, прибічники національного руху за незалежність своєї держави.

Універсали УЦР – звернення декларативно - програмного характеру до українського народу, опубліковані в 1917 – 1918 рр. Українською Центральною Радою.

Генеральний секретаріат - виконавчий орган, уряд, сформований Українською Центральною Радою. Заснований 15 червня 1917 р. До складу органу входило вісім генеральних секретарів яких очолював генеральний писар (В. Винниченко).

Народний секретаріат – перший радянський уряд в Україні затверджений 17 грудня 1917 р.

Українізація армії – процес українізації військових частин і створення української армії (1917 р.). Провідна роль в цьому процесі належала самостійникам, на чолі з М.Міхновським, які виступали за створення в Україні міцної регулярної армії. Через негативне ставлення Центральної Ради до регулярних армій (вважаючи їх основою мілітаризму), самостійники самочинно розпочали українізацію війська.

Автономізація – процес, пов'язаний з набуттям статусу самоврядної території.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>
<https://osvita.ua/test/training/history/76772/>

Тема 22. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 29 квітня 1918р. - державний переворот і прихід до влади Павла Скоропадського; 1 листопада 1918 р. - Листопадовий зрив у Львові; 13

листопада 1918 р. проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР); листопад 1918 р. - заснування Української академії наук (УАН); 14 листопада. 1918 р. - утворення Директорії; 22 січня 1919 р. - проголошення Акта злуки УНР та ЗУНР; грудень 1919 - травень 1920 рр. - Перший Зимовий похід армії УНР; квітень 1920 р. - Варшавська угода; березень 1921 р. — Ризький мирний договір; 1921 р. - утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); листопад 1921 р. - Другий Зимовий похід армії УНР;

- персоналії: Павла Скоропадського, Дмитра Вітовського, Євгена Петрушевича, Симона Петлюри, Нестора Махна, Василя Липківського, Григорія Нарбута, Володимира Вернадського;
- значення понять і термінів: «Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм», «червоний терор», «інтервенція», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа», «автокефальна церква»;
- історично-культурні пам'ятки: пам'ятник Тарасові Шевченку в м. Ромни (скульптор Іван Кавалерідзе) - 1918 р.; картина Тригорія Нарбута «Еней та його військо» - 1919 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територію Української Держави Павла Скоропадського; хід воєнних дій на території України в 1918-1921 рр.;
- характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана Павла Скоропадського, Директорії УНР, ЗУНР, Української Соціалістичної Радянської

Республіки (УСРР), зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя, в Україні в 1918-1921 рр.; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини гетьманського перевороту та падіння влади гетьмана Павла Скоропадського; особливості внутрішнього та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини і наслідки українсько-польської війни та підписання Симоном Петлюрою Варшавської угоди; причини поразки Української революції;
- пояснювати історичне значення відновлення української державності на східно та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки УНР та ЗУНР);
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 43. Гетьманський переворот. Українська держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р.

Переглянути відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=HXUNw98Oh9k>

Прослухати відеолекцію https://www.youtube.com/watch?v=_kvFAVhb78Q

Опрацювати інформацію <https://geomap.com.ua/uk-uh10/265.html>

Урок 44. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий

похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919-1922р.р.). Культура та духовність.

Опрацювати

матеріал

<http://studies.in.ua/shpora-hukr/4251-politika-blshovikv-v-ukrayin-u-1919-r-voyenni-y-komunizm.html>

Переглянути відео <https://www.youtube.com/watch?v=KDEVHaTUXrY>

Відео https://www.youtube.com/watch?v=CwYc9TuHDlk&list=PLRL-cCeT_VFoP1Nwh2Tuw1O7AEnkHxWvx&index=86

Ознайомитись з відео <https://www.youtube.com/watch?v=Y9Jo1cpEyUw>

Основні дати:

16 січня 1918 р. – бій під Крутами;

9 лютого 1918 р. – Брестський мир між УНР та країнами Четверного союзу;

29 квітня 1918 р. – державний переворот і приход до влади П.Скоропадського;

14 листопада 1918 р. – утворення Директорії;

листопад 1918 р. – проголошення ЗУНР;

24 листопада 1918 р. – відкриття Української академії наук;

22 січня 1919 р. – проголошення Акта злуки;

липень 1919 р. – окупація польськими військами Східної Галичини;

грудень 1919 р. – квітень 1920 р. – «Перший зимовий похід» військ УНР;

квітень 1920 р. – Варшавська угода між УНР і Польщею;

квітень – жовтень 1920 р. – радянсько-польська війна;

28 грудня 1920 р. – союзний договір між УСРР і РСФРР (взаємне визнання суверенітету і незалежності республік, встановлення військового і господарського союзів); березень 1921р. – Ризький мир.

Поняття та терміни:

Директорія – найвищий орган державної влади відродженої Української Народної Республіки, який діяв з 14 листопада 1918 р. до 10 листопада 1920 р.

Директорія УНР прийшла на зміну гетьманату, який було повалено 14 грудня 1918 р.

Українська Галицька армія (УГА) – назва регулярної армії ЗУНР (Зо УНР) після договору з Добрармією генерала Антона Денікіна (17 листопада 1919 р.); до цієї дати відома як Галицька армія (ГА).

УСРР – Українська Соціалістична Радянська Республіка. Назва України в складі СРСР до 1937 р.

«Воєнний комунізм» – здійснювані більшовиками в 1917 – 1921 рр. соціально – економічні перетворення на підконтрольній ним території колишньої Російської імперії. Ця політика передбачала: проведення повної націоналізації всіх підприємств, мілітаризацію праці, жорсткий централізм, введення продрозверстки, скасування товарно-грошових відносин, натуралізацію в оплаті праці, урівняння в розподілі матеріальних благ.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 23. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1921-1923 рр. - масовий голод в Україні; 1922 р. - входження УСРР до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР); 1923р. – початок політики коренізації/українізації в УСРР; 1925 р. - проголошення курсу на індустріалізацію;
- персоналії: Олександра Шумського, Миколи Хвильового, Михайла Волобуєва;
- значення понять і термінів: «тоталітарний режим», «нова економічна політика (неп)», «коренізація», «українізація», «індустріалізація»;
- історично-культурні пам'ятки: літографія Василя Касіяна «Гуцул з квіткою», естамп «Карпатська мати» - 1923 р.; картина Федора Кричевського

«Життя»: триптих («Любов. Сім'я. Повернення») -1925-1927 рр.; будівля Держпрому в м. Харків - 1925-1928 рр.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921- 1928 рр.;
- характеризувати складові непу, процес стабілізації економічного й соціального життя в Україні; національну, релігійну та церковну політику в Україні, коренізацію/українізацію та її наслідки, особливості української культури; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні; коренізації українзації, її вплив на суспільство та українську культуру;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 45. Масовий голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Вхідження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР.

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m5/l23>

Ознайомтесь з відео <https://www.youtube.com/watch?v=LNxUcpogF70>

Урок 46. Соціально-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура.

Переглянути відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=LjtDSc3tdp8>

Прослухати відеолекцію https://www.youtube.com/watch?v=xiYfuBI_EtM

https://www.youtube.com/watch?v=RkFzbs1_5W4

Основні дати:

1921 – 1923 рр. – голод в Україні;

1922 р. – входження УСРР до складу СРСР;

1923 р. – початок політики «українізації»;

жовтень 1921 р. – відновлення Української автокефальної православної церкви.

Поняття та терміни:

Індустріалізація – це комплекс заходів з прискореного розвитку промисловості у період II пол. 20 – х до кін. 30 – х рр. XX ст. Здійснювана, головним чином, за рахунок перекачування коштів із сільського господарства: спочатку завдяки «ножицям цін» на промислову і сільськогосподарську продукцію, а після проголошення курсу на форсування індустріалізації (1929 р.) – шляхом продрозкладки. Особливістю радянської індустріалізації був пріоритетний розвиток важкої промисловості та військово – промислового комплексу.

Українізація – політичне просування і впровадження елементів української мови та української культури, в різних сферах суспільного життя. У 20 – 30 – х рр. XX ст. була складовим елементом загальносоюзної кампанії коренізації.

Автокефальна церква – православна церква, яка має цілковиту самостійність у розв'язанні організаційних і культових питань.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 24. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1928/1929-1932 рр. - перша п'ятирічка; 1928 р. - судовий процес у Шахтинській справі; 1929 р. - початок насильницької колективізації; 1930 р. - судовий процес у справі Спілки визволення України (СВУ); 1932-1933 рр. - Голодомор в Україні; 1934 р. - перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; 1937 р.: ухвалення Конституції УРСР; 1937-1938 рр. - «Великий терор»;
- персоналії: Казимира Малевича, Михайла Бойчука, Леся Курбаса, Олександра Довженка;
 - значення понять і термінів: «п'ятирічка», «соціалістична індустріалізація», «колективізація сільського господарства», «репресії», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «націонал-ухильництво», «розстріляне відродження», «Головне управління таборів (ГУТаб)», «паспортна система», «геноцид», «соціалістичний реалізм»;
 - історично-культурні пам'ятки: картина Миколи Самокиша «Бій Богуна з Чарнецьким під Монастирищем в 1653 р.» -1931 р.; будівля Верховної Ради УРСР у м. Київ - 1936-1939 рр.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору;
- характеризувати сутність політики форсованої індустріалізації та насильницької колективізації; взаємозв'язок між складовими політики сталінського тоталітарного режиму (індустріалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в соціальній структурі населення, особливості культурного життя періоду; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати причини, джерела фінансування та наслідки політики форсованої індустріалізації та насильницької колективізації; причини та наслідки масових репресій, Голодомору;
- пояснювати взаємозв'язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 47. Форсована індустріалізація. Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932-1933 рр.– геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом.

Опрацювати

матеріал

<http://www.territoryterror.org.ua/uk/history/1919-1939/ussr/srsr3/>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=gmUN0FF0BKY>

Урок 48. Політичні процеси 1920-х початку 1930-х рр.. Згорання українзації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.

Опрацювати матеріал <http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3535>

Опрацювати матеріал https://uk.wikipedia.org/wiki/Розстріляне_відродження

Переглянути відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=nOt-i8jMyzs>

Переглянути відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=nOt-i8jMyzs>

Основні дати:

1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію країни;

1928 – 1932 рр. – перша п'ятирічка;

1928 р. – Шахтинська справа;

1929 р. – справа «СВУ»;

1929 р. – рік «великого перелому», початок суцільної колективізації;

1930 р. – «саморозпуск» Української автокефальної православної церкви;

1932 – 1933 рр. – Голодомор в Україні;

1934 р. – перенесення столиці України з Харкова до Києва.

Поняття та терміни:

Форсована індустріалізація – створення великого машинного виробництва, передусім важкої промисловості (енергетики, металургії, машинобудування, нафтохімії та інших базових галузей) прискореними темпами. Форсована індустріалізація проводилася в СРСР в кін. 20 – поч. 30 – х рр. XX ст. з метою подолання економічної відсталості, здобуття техніко-економічної незалежності СРСР, створення економічної бази для побудови комунізму, забезпечення всебічної обороноздатності СРСР й перетворення його на наймогутнішу державу світу. Індустріалізація здійснювалась на основі не реальних планів екстенсивним шляхом: не за рахунок новітньої техніки і технологій, а за рахунок будівництва великої кількості підприємств, збільшення кількості працюючих.

Стаханівський рух – масовий робітничий рух за підвищення продуктивності праці, досягнення високих виробничих показників започаткований у 1935 р. на Донбасі.

Колективізація – створення великих колективних господарств на основі селянських дворів. Передбачалося, що результатом колективізації стане ріст виробництва сільськогосподарської продукції на 150% і знищення приватного господарства на селі (буржуазного елементу).

Розкуркулення – операція експропріації селянських господарств у 30 – ті рр. XX ст., складова частина примусової колективізації. Формально спрямована проти найзаможніших селян, т. зв. куркулів, на практиці вилилась у репресії проти значної кількості середняків, які в Україні складали дві третини селян.

Закон про п'ять колосків – репресивний радянський закон часів Голодомору, який передбачав за розкрадання колгоспного і кооперативного майна «розстріл із конфіскацією всього майна і з заміною за пом'якшуючих обставин позбавленням свободи на термін не нижче 10 років з конфіскацією всього майна». Амністія заборонялась. На літо 1933 р. за цим законом було засуджено 150000 осіб. Зокрема, засуджували дітей, які намагалися знайти хоч якусь їжу.

Голодомор – масовий, навмисно zorganizований радянською владою голод, що призвів до багатомільйонних людських втрат у сільській місцевості на території Української СРР та Кубані, переважну більшість населення якої становили українці. Викликаний свідомими і цілеспрямованими заходами вищого керівництва Радянського Союзу і Української СРР на чолі зі Сталіним, розрахованими на придушення українського національно - визвольного руху і фізичного знищення частини українських селян.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 25. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1920 р. - підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923р . - визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. - утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. - утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. - проведення польською владою акції «пацифікації»; 1938 р . - надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехо-Словаччини; 15 березня 1939 р. - проголошення незалежності Карпатської України;
- персоналії: Євгена Коновальця, Володимира-Сергія Залозецького-Саса. Василя Мудрого, Августина Волошина;
- значення понять і термінів: «осадництво», «пацифікація», «інтегральний націоналізм», «русинство», «політична еміграція».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України;
- характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920-1930-хрр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного

руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х рр.; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини поділу українських земель між різними державами в 1920-1930-х рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності українських політичних сил;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 49. Правовий статус українських земель в складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація та ОУН.

Опрацювати

матеріал

<https://history.vn.ua/pidruchniki/ukraine-history-10-class-2018-byrneiko-standard-level/38.php>

Переглянути відео <https://www.youtube.com/watch?v=gBz16MLUPcU>

Урок 50. Українські землі в складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно - політичне життя. Українські землі в складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Політичне і культурне життя української еміграції.

Опрацювати

матеріал

<https://history.vn.ua/lesson/ukraine-history-2011-lessons-academ-base-level-10-class/42.php>

Переглянути відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=3lfSAQqdxAE>

Опрацювати

інформацію

<https://history.vn.ua/pidruchniki/sorochinska-ukraine-history-10-class-2018-standard-level/29.php>

Переглянути

відео https://sites.google.com/site/urijbak/10-клас/10-klas-istoria-ukraieni/38-українські-землі-у-складі-чехословаччини-карпатська-україна_2

Основні дати:

1920 р. – підписання Бессарабського протоколу , визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії;

1923 р. – визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР;

1925 р. – утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО) ;

1929 р. – утворення ОУН;

1930 р. – проведення польською владою політики «пацифікації»;

1938 р. – надання автономії Підкарпатській Русі в складі Чехо - Словаччини;

15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України

Поняття та терміни:

Осадництво – аграрна політика Польського уряду спрямована на послаблення економічної бази українського селянства і зміцнення польського елементу на селі в Західній Україні та Західній Білорусі. Польські переселенці з числа військових мали можливість безкоштовно отримати до 45 га землі на Західній Україні, а переселенці – добровольці придбати землю за пільговою ціною в кредит на 30 років зі звільненням від оплати у перших 5 років.

Пацифікація – репресивна акція, проведена польською владою у вересні – жовтні 1930 р. за наказом Юзефа Пілсудського, із застосуванням поліції та армії проти українського цивільного населення Галичини. Пацифікація була проведена у відповідь на «саботажну акцію» ОУН і супроводжувалась масовими арештами, побиттям людей, закриттям і руйнуванням українських

установ в Галичині. Наслідком акції стала подальша значна радикалізація українського руху опору на західно-українських землях.

Русофільство – мовно-літературна і суспільно-політична течія серед українського населення Галичини, Буковини і Закарпаття у 1819 – 1930 – х рр. Обстоювала національно-культурну, а пізніше — державно-політичну єдність з російським народом і Росією.

Русинство – громадський рух на Закарпатті представники якого вважали жителів краю окремим слов'янським народом.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 26. Україна в роки Другої світової війни.

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 23 серпня 1939 р. - радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього («пакт Молотова - Ріббентропа»);
- 1 вересня 1939р. - початок Другої світової війни; 17 вересня 1939 р, - вторгнення Червоної армії на територію Західної України; червень 1940 р. - вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини; 22 червня 1941 р. - напад Німеччини на СРСР; 30 червня 1941 р. - проголошення Акта відновлення Української Держави; 14 жовтня 1942 р. - створення Української повстанської армії (УПА); грудень 1942 р. - початок вигнання німецьких військ та їх союзників з України; 6 листопада 1943 р. - вигнання німецьких окупантів з м. Київ; січень - лютий 1944р.- Корсунь-Шевченківська наступальна операція; 28жовтня 1944р.- завершення вигнання німецьких військ, та їх союзників з території України; 9 травня 1945 р. - День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; 2 вересня 1945 р. - завершення Другої світової війни;

- персоналії: Івана Багряного, Тараса Бульби (Боровця), Степана Бандери, Андрія Мельника, Ярослава Стецька, Романа Шухевича, Кирила Осьмака, Івана Кожедуба, Олексія Береста, Амет-Хана Султана, Василя Порика, Кузьми Дерев'янка, Олени Теліги;
- значення понять і термінів: «радянізація», «план “Барбаросса”», «випалена земля», «нацистський новий порядок», «план “Ост”», «Голокост», «остарбайтери», «концтабори», «колабораціонізм», «похідні групи», «Поліська Січ», «бандерівці», «чорносвитники», «депортація», «український визвольний рух».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР у 1939-1940 рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України німецьких загарбників і їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху опору окупантам;
- характеризувати суть гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост», «нацистського нового порядку», Голокост, діяльність українського визвольного руху, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, політики радянської новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941-1942 рр., основні результати, та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу

над нацистською Німеччиною та її союзниками; особливості культури й духовного життя в період війни;

- пояснювати наслідки найважливіших воєнних подій 1941—1944 рр. на території України, депортації кримських татар та інших народів Криму;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 51. Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939-1940рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942рр.

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=0ViBF8IHkSQ>

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m5/l26#rec100455827>

Прослухати відеолекцію <https://znohistory.ed-era.com/m5/l26#rec100456118>

Урок 52. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український повстанський рух. Проголошення Акта відновлення Української держави. Поліська Січ. УПА. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942-1943рр. Вигнання німецьких військ та їх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Ціна війни.

Опрацюйте

матеріал

<https://history.vn.ua/pidruchniki/history-ukraine-and-world-10-class-2018-gisem/67.php>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=TfczCIf6FCM>

Ознайомитись з відео <https://www.youtube.com/watch?v=lvw0gNZ0Vm0>

Опрацювати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=G729vrYlvOI>

Основні дати:

23 серпня 1939 р. – радянсько - німецький пакт про ненапад (Пакт Молотова -Ріббентропа);

1 вересня 1939 р. – початок Другої Світової війни;

17 вересня 1939 р.– вступ Червоної армії на територію західної України;

1 листопада 1939 р. – Східну Галичину і Волинь включено до складу УРСР;

2 серпня 1940 р. – Південну і Північну Бессарабію та Північну Буковину включено до складу УРСР;

22 червня 1941 р. – початок німецько-радянської війни;

30 червня 1941 р. – проголошення Акта відновлення української Держави;

18 грудня 1942 р. – початок звільнення України (визволено перший населений пункт на території України с. Півнівка Ворошилоградської області, суч. Луганська область);

6 листопада 1943 р. – визволення Києва;

Січень-лютий 1944 р. – Корсунь - Шевченківська наступальна операція;

Травень-червень 1944 р. – депортація татар, греків та вірмен з Криму;

Вересень-жовтень 1944 р. – Карпатсько - Ужгородська наступальна операція;

28 жовтня 1944 р. – визволення всієї території України;

9 травня 1945 р. – завершення німецько-радянської війни. День Перемоги.

Поняття та терміни:

План «Ост» – секретний план уряду Третього Рейху з проведення освоєння земель Східної Європи, і її німецькій колонізації після перемоги над СРСР. Розроблений у 1941 р.

Новий порядок – окупаційна політика нацистської Німеччини на завойованих нею територіях. Окупаційна політика проводилась згідно з планом «Ост». На території України було утворено рейхскомісаріат «Україна», західноукраїнські землі було приєднано до польського генерал - губернаторства. Нацисти прагнули створити на завойованих територіях «життєвий простір для німецької нації». Місцеве населення планувалося перетворити у рабів, інтелігенцію

ліквідувати. На окуповані території мали намір переселити близько 10млн. німців, а місцевих жителів передбачалося залишити близько 14 млн. чол. **Голокост** – знищення значної частини єврейського населення Європи внаслідок нацистської політики геноциду в 1939 – 1945 рр.

Колабораціонізм – добровільне співробітництво окремих груп чи прошарків населення із загарбниками на територіях окупованих ними країн.

Рух Опору – поняття, що вживається на означення підпільної і повстанської боротьби народів Європи проти окупації Німеччиною та її союзниками. З початку 1960 – х рр. під поняттям рух опору розуміється боротьба за національні, політичні та громадянські права народів, що перебували під контролем комуністичних режимів СРСР, країн Східної Європи.

Депортація – примусове, за наказом органів державної влади, виселення осіб чи груп населення, а інколи й народів, із місць постійного проживання.

Радянізація – насильницьке насаджування на певній території норм економічного, суспільно – політичного, культурного життя, що було характерним для тоталітарного Радянського Союзу.

Нюрнберзький процес – міжнародний судовий процес над колишніми керівниками гітлерівської Німеччини. Проходив у м. Нюрнберг з 20 листопада 1945 р. по 1 жовтня 1946 р. в Міжнародному військовому трибуналі.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 27. Україна в перші повоєнні роки

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1945 р. - входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. - Україна - співзасновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН); березень 1946 р. - ліквідація УГКЦ; 1946-1947 рр. - масовий голод в Україні; квітень -

липень 1947 р. - проведення польською владою операції «Вісла»; жовтень 1947 р. - проведення операції «Захід»; 1951р.- встановлення західного кордону УРСР;

- персоналії: Олександра Богомольця, Сергія Лебедева, Андрія Малишка, Максима Рильського, Володимира Сосюри, Павла Тичини, Володимира: Філатова, Василя Кука, Йосипа Сліпого;
- значення понять і термінів: «відбудова», «операція “Вісла”», «операція “Захід”», «ждановщина», «лисенківщина», «космополітизм», «холодна війна»;
- історично-культурна пам'ятка: картина Тетяни Яблонської «Хліб» - 1949 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти – події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України; характеризувати політику влади щодо соціально-економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, хід операцій «Вісла» та «Захід»; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати особливості та наслідки радянзації західних областей, причини та наслідки проведення операцій «Вісла» та «Захід», розгортання ідеологічних кампаній;
- пояснювати причини масового голоду в Україні, ліквідації УГКЦ;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки

Урок 53. Україна – співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянзації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух 1944 – 1950-х рр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944 – 1946рр.) Операція «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946 – 1947р.р. Ідеологічні кампанії. «Чистка» творчої інтелігенції. Культура й духовність.

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=gvu94e6xVOk>

Ознайомитись з відео <https://www.youtube.com/watch?v=xAoy2Mx-bCc>

Опрацювати матеріал <https://subject.com.ua/textbook/history/11klas/49.html>

Основні дати:

1945 р. – входження Закарпаття до складу УРСР;

Квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН;

1946 – 1947 рр. – масовий голод в Україні;

8 – 10 березня 1946 р. – «саморозпуск» ліквідація УГКЦ;

Квітень – липень 1947 р. – проведення польською владою операції «Вісла»;

Жовтень 1947 р. – проведення операції «Захід»;

1951 р. – встановлення західного кордону УРСР.

Поняття та терміни:

Операція «Вісла» – етнічна чистка, здійснена у 1947 р. під керівництвом Радянського Союзу, Польщі, Чехословаччини. Полягала у примусовій депортації (виселенні) з використанням збройних сил вказаних країн українців з Лемківщини, Посяння, Підляшшя і Холмщини на ті території у західній та північній частині польської держави, що до 1945 р. належали Німеччині, а також у різні регіони СРСР.

Операція «Захід» – наймасовіша депортація, здійснена радянською владою в Західній Україні у 1947 році. Однією з її головних цілей було нейтралізувати діяльність Української повстанської армії та тих, хто їй співчував і допомагав. Протягом доби було вивезено близько 78 тисяч українців до Казахстану та віддалених районів Сибіру.

Ждановщина – радянська ідеологічна кампанія запроваджена секретарем ЦК КПРС А. Ждановим в 1946 р. Вона спрямовувалася на відновлення ідеологічного контролю над суспільством, який було послаблено за часів Другої Світової війни. Згодом перетворилася на культурну настанову, за якої усі радянські митці, письменники та інтелігенція в своїй творчості мали притримуватись основної лінії Партії. Ця настанова передбачала переслідування митців, що відхилялися від цієї генеральної лінії. Метою заходів були – нейтралізація патріотично налаштованої інтелігенції, культурно-ідеологічна ізоляція країни, зміцнення тотального контролю над суспільством, відтворення образу зовнішнього і внутрішнього ворога.

Лисенківщина – політична кампанія (сер. 30 - х – поч. 60 - х рр. XX ст.) з переслідування групи генетиків. Вона включала у себе заперечення науки генетики та тимчасову заборону генетичних досліджень в СРСР. Кампанія отримала назву від Т. Д. Лисенка, який став її символом. У переносному значенні лисенківщина – це будь-яке адміністративне переслідування вчених за їх політично «некоректні» наукові погляди.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 28. Україна в умовах деєсталінізації

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 1953-1954 рр. - повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах, ліквідація ГУТабу; лютий 1954 р. - входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. - XX з'їзд КГТРС, засудження культу особи; 1959р.- утворення Української робітничо-селянської спілки; 1959 р. - утворення Клубу творчої молоді «Сучасник» у м. Київ;
- персоналії: Катерини Білокур, Левка Лук'яненка, Івана Світличного, Василя Стуса, Алли Горської, Ліни Костенко, Євгена Сверстюка, Василя Симоненка, Леся Танюка, Сергія Корольова;
- значення понять і термінів: «десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргосп», «шістдесятники», «дисиденти»;
- історично-культурна пам'ятка: картина Катерини Білокур «Хата в Богданівці» - 1955 р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти події з явищами; процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України;
- характеризувати сутність процесу десталінізації; спроби реформ управління економікою в середині 1950-1960-хрр., особливості розвитку культури; сутність антирежимного руху та його течії; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- пояснювати причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР;

- визначати наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення антирежимного руху;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 54. Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством.

Ознайомитись з відео <https://www.youtube.com/watch?v=pkpLm5CjtEg>

Прослухати відеоурок https://www.youtube.com/watch?v=xtJTSNGI_XA

Урок 55. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=orey7Ol3uJs>

Перегляньте відео урок <https://www.youtube.com/watch?v=cuTEfBYFqw>

Основні дати:

1953-1954 рр. - повстання політичних в'язнів в сталінських концтаборах, ліквідація ГУТАБу;

19 лютого 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР;

1956 р. – XX з'їзд КПРС;

1959 р. – утворення Української робітничо - селянської спілки;

1959 р. - утворення клубу творчої молоді «Сучасник» у м. Київ.

Поняття та терміни:

Лібералізація – послаблення державного контролю над різними видами діяльності.

Політична реабілітація – поновлення доброго імені, репутації несправедливо запламованої або безпідставно звинуваченої людини. По смерті Сталіна були

вжиті заходи для поновлення доброго імені жертв сталінського терору як після їх смерті, так і за життя. Було реабілітовано багато несправедливо засуджених українських письменників, митців та деяких учених, більшість з яких репресованих за час «культу особи» Сталіна. Реабілітації не підлягали керівники і співробітники великих політичних опозицій 1920 і 1930 – х рр.

Відлига – неофіційна назва періоду історії СРСР, що розпочався після смерті Й. Сталіна (друга половина 1950-х - поч. 1960-х рр.). Його характерні риси – певний відхід від жорсткої Сталінської тоталітарної системи, спроби її реформування в напрямку лібералізації, відносна демократизація, гуманізація політичного та громадського життя. В цей період засуджено культ Сталіна, реабілітовано велику кількість політв'язнів, повернуто депортовані народи.

Раднаргоспи – ради народного господарства, державні органи територіального управління й планування промисловістю УРСР і СРСР, що існували 1918 – 1931 рр. і 1957 – 1965 рр.

Шістдесятники – назва нового покоління радянської та української національної інтелігенції, що ввійшла у культуру та політику в СРСР в II пол. 1950 – х рр. — і найповніше себе творчо виявила на початку та в сер. 1960 – х рр. Вони являли собою внутрішню моральну опозицію до радянського тоталітарного державного режиму.

Дисидентство – рух, учасники якого в Україні виступали за демократизацію суспільства, за вільний розвиток української мови та культури, реалізацію прав українського народу на власну державність.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>
<https://osvita.ua/test/training/history/76772/>

Тема 29. Україна в період загострення кризи радянської системи

Учень/ учениця

Знає:

- дати подій: 1965 р. - перша хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1970- 1972 рр. - видання самвидавного «Українського вісника»; 1972 .- друга хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1976 р. - утворення Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ);
- персоналії: Івана Дзюби, Валерія Марченка, Петра Григоренка, Миколи Руденка, В'ячеслава Чорновола, Михайла Брайчевського, Сергія Параджанова, Івана Миколайчука, Олеса Гончара, Леоніда Вікова, Володимира Івасюка, Муетафи Джемілева, Миколи Амосова, Олега Антонова;
- значення понять і термінів: «застій», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник»;
- історично-культурні пам'ятки: картина Марії Приймаченко «Гороховий звір» - 1971р.; пам'ятник засновникам Києва (Кий, Щек, Хорив і їх сестра Либідь) (скульптор Василь Бородай) - 1982р.

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані: дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати наслідки змін в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр.; стан економіки; основні вимоги та напрями дисидентського

руху 1960-1970-х рр., явища у сфері культури, політику зросійщення; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації спротиву, досягнення та проблеми розвитку соціальної сфери;
- пояснювати значення дисидентського руху;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Урок 56. Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР.

Опрацювати

інформацію

<https://history.vn.ua/lesson/history-of-ukraine-developing-lessons-11-class-gisem-standard-academic-level/24.php>

Ознайомитись з презентацією <https://ppt-online.org/226078>

Урок 57. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.

Прослухати відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=7g4NsF95TeY>

Ознайомитись

з

матеріалом

<https://history.vn.ua/pidruchniki/danilenko-ukraine-history-11-class-2019-standard-level/19.php>

Опрацювати

інформацію

<https://history.vn.ua/pidruchniki/danilenko-ukraine-history-11-class-2019-standard-level/20.php>

Основні дати:

1964 р. – поява в Україні перших «самвидав»;

1965 р. – перша хвиля арештів серед діячів дисидентського руху;
1965 р. – реформи в сільському господарстві та промисловості («косигінська» реформа);
1965 – 1985 рр. – період застою в СРСР;
1972 р. – зміна політичного керівництва УРСР (Петра Шелеста на посаді першого секретаря ЦК КПУ змінив Володимир Щербицький);
1972 – 1973 рр. – друга хвиля арештів серед діячів дисидентського руху;
1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.

Поняття та терміни:

Застій – назва одного з останніх періодів існування радянської економічної та політичної системи (сер. 1970 – сер. 1980 – х рр.). Цей період пов'язують з ім'ям Генерального секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва, під час правління якого (1964 – 1982 рр.) склалися передумови глибокої системної кризи — економічної та соціальної, які врешті призвели до краху радянської економіки та політичного розпаду СРСР.

Номенклатура – працівники, призначені чи затверджені вищими органами на будь-які посади.

Дефіцит – з латинського «не вистачає», коли в економіці відбувається перевищення попиту над пропозицією.

Самвидав – видавані поза цензурою підпільні листівки, брошури, книжки й періодичні видання.

Правозахисник – у широкому розумінні це кожна людина, яка сповідує філософію верховенства прав людини.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії

<https://osvita.ua/test/training/history/76772/>

<https://osvita.ua/test/training/history/60192/>

Тема 30. Відновлення незалежності України

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: квітень 1985 р. - початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. - катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС); вересень 1989 р. - створення Народного руху України за перебудову; березень 1990 р. - проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. - ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України; жовтень 1990 р. - «революція на граніті»; 24 серпня 1991 р. - ухвалення Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України; 1 грудня 1991р. - проведення Всеукраїнського референдуму та обрання Президента України;
- персоналії: Леоніда Кравчука;
- значення понять і термінів: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «український національно-демократичний рух», «багатопартійність», «суверенітет», «незалежність», «ринкові відносини», «референдум», «президент».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального і національного рухів, зв'язок між

національно-демократичним і дисидентським рухами як формами українського визвольного руху, процес формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності України, особливості соціально-економічної становища УРСР; діяльність вказаного історичного діяча;

- визначати причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, падіння авторитету Комуністичної партії України;
- пояснювати причини розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні; значення відновлення незалежності України;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Урок 58. Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України.

Ознайомтесь з відеоуроком <https://www.youtube.com/watch?v=BatTPGKohBk>

Переглянути відеоматеріал https://www.youtube.com/watch?v=KMb_arFNPSg

Прослухати відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=atTHkdvfVnc>

Урок 59. Революція на граніті. Створення Автономної республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.) Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Духовне відродження.

<http://week.dp.gov.ua/osvitnia-prohrama/do91/zdobutja-nezalezhnosti>

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=ufDiDbN503g>

Прослухати відеоурок https://www.youtube.com/watch?v=_hMIE0iyhQw

Переглянути відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=7tgOcwZVANU>

Основні дати:

квітень 1985 р. – початок перебудови;

26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС;

1986 р. – прийнятий закон «Про індивідуальну трудову діяльність»;

вересень 1989 р. – створення Народного руху України за перебудову;

1989 – 1990 рр. – загострення економічної кризи в УРСР;

1990 р. – початок продажу товарів за картками та купонами;

1990 р. – протягнувся живий ланцюг «Українська хвиля» від західного кордону України до східного;

березень 1990 р. – перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР;

травень 1990 р. – відновлення діяльності УГКЦ в Україні;

15 травня 1990 р. – початок роботи Верховної Ради як постійно діючого парламенту України;

червень 1990 р. – перший собор «відновленої» Української автокефальної православної церкви;

16 липня 1990 р. – ухвалення Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;

жовтень 1990 р. – голодування студентів, «революція на граніті»;

17 березня 1991 р. – Всесоюзний референдум, щодо нового союзного договору;

19 серпня 1991 р. – державний переворот;

24 серпня 1991 р. – ухвалення Верховною Радою Акта проголошення незалежності України;

жовтень 1990 р. – скасування статті 6 Конституції УРСР (про керівну та спрямовуючу роль КПУ в суспільстві);

1 грудня 1991 р. – Всеукраїнський референдум на підтвердження Акта проголошення незалежності і вибори Президента України (Президентом України обрано Леоніда Кравчука);

Поняття та терміни:

Перебудова – спроба Генерального секретаря ЦК КПРС М. Горбачова надати новий імпульс розвитку радянської економіки, що перебувала у кризі.

Гласність – політичний курс керівництва КПРС у роки перебудови, спрямований на введення обмеженої, контрольованої свободи слова в країні в інтересах проведення політики М. Горбачова.

Плюралізм – багатоманітність, розмаїття рівноправних конкуруючих течій, сил у політиці, ідеології, релігії.

Багатопартійність – політична система, за якої функціонують і ведуть боротьбу за владу багато партій, які виражають інтереси різних прошарків суспільства.

Суверенітет – верховенство держави на своїй території і незалежність у міжнародних відносинах. Верховенство держави означає дію в межах її території тільки однієї публічної влади, яка визначає повноваження усіх державних органів і посадових осіб, а також підлеглість цій владі всього населення території. Незалежність держави в міжнародних відносинах – це її не підпорядкованість будь - якій зовнішній владі інших держав.

Інфляція – знецінення грошей, пов'язане з їх надлишковим друком державою або скорочення загального обсягу виробництва і закупівель товарів. Інфляція

незмінно супроводжується зростанням цін й падіння життєвого рівня населення.

Ринкові відносини – обмін товарами та послугами за цінами, що автоматично утворюються на основі попиту і пропозиції, в конкурентній боротьбі.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 31. Становлення України як незалежної держави

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 6 грудня 1991 р. - започаткування Збройних Сил України; липень 1994 р. - обрання Леоніда Кучми Президентом України; 1995 р. - обрання України членом Ради Європи (РЄ); 28 червня 1996 р. - ухвалення Конституції України; вересень 1996 р. - запровадження національної грошової одиниці гривні; жовтень-грудень 2004р. - «Помаранчева революція», обрання Президентом України Віктора Ющенка;
- персоналії: Леоніда Кучми, Віктора Ющенка, Любомира Гузара, Леоніда Каденюка;
- значення понять і термінів: «корупція», «тіньова економіка», «олігарх», «Помаранчева революція», «поліконфесійність».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;

- розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ, Севастополь);
- характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;
- визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності;
- пояснювати причини європейської інтеграції України;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми

Урок 60. Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно - політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991 – 1998рр. та в 1998 – 2004 рр.

Прослухати відеолекцію https://www.youtube.com/watch?v=MdpXSx_TkbU

Опрацювати відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=U852cCQRiBQ>

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=3SPy1YrRVHs>

Урок 61. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин.

Ознайомитись

з

інформацією

https://mtt.in.ua/ist-ukr_1991-2010_integratsiya-ekonomiky-ukrayiny-u-sviti/

Опрацюйте відеоматеріал <https://www.youtube.com/watch?v=Y4G6HTtLb3g>

Основні дати:

6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України;
1994 р. – пік інфляції в Україні;
липень 1994 р. – обрання Леоніда Кучми Президентом України;
1995 р. – Україна стає членом Ради Європи;
28 червня 1996 р. – ухвалення Конституції України;
вересень 1996 р. – грошова реформа в Україні;
1999 р. – Леонід Кучма переобраний Президентом України;
листопад – грудень 2004 р. – Помаранчева революція;
грудень 2004 р. – обрання Президентом України Віктора Ющенка;

Поняття та терміни:

Революція на граніті - кампанія широкомасштабних акцій ненасильницької громадянської непокори, заздальгідь організована українською радянською молоддю, переважно студентами. Протести тривали з 2 по 17 жовтня 1990 рр. в Україні (тодішній УРСР. Стрижнем протестних подій було студентське голодування на площі Жовтневої революції у Києві (нинішньому Майдані Незалежності). Протести завершилися підписанням постанови Верховної Ради УРСР, яка гарантувала виконання вимог учасників протесту.

Помаранчева революція – кампанія протестів, мітингів, пікетів, страйків та інших актів громадянської непокори в Україні, організована і проведена прихильниками Віктора Ющенка, основного кандидата від опозиції на президентських виборах у листопаді – грудні 2004 р., після оголошення Центральною виборчою комісією попередніх результатів, згідно з якими нібито переміг його суперник — В. Янукович. Акція почалася 22 листопада 2004 р. як реакція на масові фальсифікації, що вплинули на результат виборів.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тема 32. Творення нової України

Учень/учениця

Знає:

- дати подій: 2008р. - вступ України й до Світової організації торгівлі (СОТ); січень 2010 р. - обрання Віктора Януковича Президентом України; листопад - 2013 р.- лютий 2014 рр. - революція Гідності, повалення авторитарного режиму; червень. 2014 р. - обрання Петра Порошенка Президентом України; 2014 р. - підписання з Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС); вересень 2014р.; лютий 2015 р. – Мінські домовленості;
- персоналії: Петра Порошенка;
 - значення понять і термінів: - «Євромайдан», «революція Гідності», «Небесна Сотня», «анексія», «сепаратизм», «антитерористична операція», «тимчасово окупована територія», «кіборг», «волонтерський рух», «люстрація», «громадянське суспільство», «безвізовий режим», «екуменізм».

Уміє:

- встановлювати та групувати вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти – події з явищами, процесами; визначати послідовність історичних подій, явищ, процесів;
 - визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі адміністративно – територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ та Севастополь);
- характеризувати перебіг державотворчих процесів в Україні впродовж останнього десятиліття; природу походження, рушійні сили та значення Євромайдану і революції Гідності; чинники формування громадянського

суспільства в незалежній Україні; важливість для України політичної асоціації, економічної інтеграції та впровадження безвізового режиму з ЄС, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів;

- визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності; основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 2005-2008, 2008-2014 і після 2014 р.

Урок 62. Суспільно-політичне життя України в 2005 – 2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання.

Переглянути відеоурок <https://www.youtube.com/watch?v=tQNzTfta9bM>

Ознайомитись з відео <https://www.youtube.com/watch?v=6onZgw0zH-M>

Переглянути відеорепортаж <https://www.youtube.com/watch?v=-uNmJN5l0A0>

Прослухати відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=lWRspDcE2Hs>

Ознайомитись з відео <https://www.youtube.com/watch?v=fRxyHkiHKm4>

Урок 63. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України. Культура й духовність.

Прослухайте відеолекцію <https://www.youtube.com/watch?v=8pUGam33Zpw>

Ознайомтесь з матеріалом

https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/06/140627_ukraine_eu_agreement_it

Перегляньте відео <https://www.youtube.com/watch?v=bgzTFJoJRH4>

Ознайомтесь з відео

<https://www.radiosvoboda.org/a/video-inauhuratsiya-zelenskoho/29952251.html>

Перегляньте відео <https://www.youtube.com/watch?v=DeRlNkdSGwg>

Основні дати:

2008 р. – прийняття України до Світової організації торгівлі (СОТ);
січень 2010 р. – обрання Президентом України Віктора Януковича;
листопад 2013 р. – лютий 2014 р. – «Революція гідності»;
2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС);
червень 2014 р. – вибори Президента України, обрання П. Порошенка;
5 січня 2019 р. - Вселенський патріарх Варфоломій підписав Томос про автокефалію об'єднаної Православної церкви України.
березень 2019 р. - перший тур виборів Президента України, в який виходять П.Порошенко і В.Зеленський;
квітень 2019 р. – другий тур виборів Президента України, обрання В.Зеленського.

Поняття та терміни:

Євромайдан – національно – патріотичні, протестні акції в Україні, передусім, проти корупції, свавілля правоохоронних органів та сил спецпризначення, а також на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України.

«Небесна сотня» - мирні громадяни України, які брали участь у Євромайдані. Протягом 18 – 20 лютого 2014 р. (під час Революції Гідності) загинули 77 євромайданівців, понад 700 зазнали поранень. А за весь час Революції постраждали 3,5 тисяч мирних громадян, більше ста, яких назвали «Небесною сотнею», було вбито або загинули від ран.

Сепаратизм – прагнення окремих груп населення на відокремлення частини держави і створення на її основі власної держави. Як правило підігрівається спецслужбами іноземних держав, часто за прямого втручання держав - агресорів.

Антитерористична операція (АТО) – комплекс скоординованих спеціальних заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення злочинних діянь, здійснюваних з терористичною метою, звільнення заручників, знешкодження терористів, мінімізацію наслідків терористичного акту чи іншого злочину, здійснюваного з терористичною метою.

Анексія – насильницьке приєднання (загарбання) однією державою частини або всієї території іншої держави чи народності; насильницьке утримання народності в кордонах чужої держави.

Томос - указ, декрет, окружне послання предстоятеля помісної православної церкви у деяких важливих питаннях церковного устрою. Шляхом надання томосу деякій частині «материнської» церкви офіційно проголошується автономія в управлінні або автокефалія надання автокефального церковного устрою Православній Церкві в Україні. Процедура надання автокефалії ПЦУ завершилась 6 січня 2019 року. В Патріаршому храмі Святого Георгія відбулося вручення Томоса про автокефалію та божественна літургія, яку спільно відправили Вселенський патріарх Варфоломій та предстоятель Православної церкви України, митрополит Київський і всієї України Епіфаній.

ООС – Операції Об'єднаних сил — комплекс військових і спеціальних організаційно-правових заходів українських силових структур, спрямований на протидію діяльності незаконних російських та проросійських збройних формувань у війні на сході України.

Робота з картами <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>

Робота з візуальними пам'ятками історії <https://osvita.ua/test/training/history/>

Тематичні тренувальні тести для підготовки до ЗНО з історії України:

<https://test.izno.com.ua/tema-1-davnya-istoriya-ukrayini/>

<https://test.izno.com.ua/kiyivska-derzhava/>

<https://test.izno.com.ua/galitsko-volinska-derzhava-mongolska-navala/>

<https://test.izno.com.ua/tema-litovsko-ruska-derzhava-ukrayinski-zemli-u-skladi-veli-kogo-knyazivstva-litovskogo-ta-inshih-derzhav-u-drugiy-polovini-xiv-pershiy-polovini-xvi-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-ukrayinski-zemli-u-skladi-rechi-pospolitoyi-druga-polovina-xvi-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-ukrayinski-zemli-v-skladi-rechi-pospolitoyi-persha-polovina-xvii-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-natsionalno-vizvolna-viyna-ukrayinskogo-narodu-pid-porovodom-b-hmelnitskogo-seredini-xvii-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-ukrayinski-zemli-naprikintsi-50-h-u-80-ti-rr-xvii-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-ukrayinski-zemli-naprikintsi-xvii-u-pershiy-polovini-xviii-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-ukrayinski-zemli-v-drugiy-polovini-xviii-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-ukrayinski-zemli-u-skladi-rosiyskoyi-imperiyi-naprikintsi-xviii-u-pershiy-polovini-hih-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-zahidnoukrayinski-zemli-v-skladi-avstriyskoyi-imperiyi-naprikintsi-hviii-u-pershiy-polovini-hih-st/>

<https://test.izno.com.ua/kultura-ukrayini-kintsya-xviii-pershoyi-polovini-xix-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-zahidnoukrayinski-zemli-v-skladi-avstriyskoyi-avstro-ugorskoyi-imperiyi-v-drugiy-polovini-hih-st/>

<https://test.izno.com.ua/tema-kultura-ukrayini-v-drugiy-polovini-hih-na-pochatku-hh-st/>

<https://test.izno.com.ua/naddnipyanska-ukrayina-v-1900-1914-rr-zahidnoukrayinski-zemli-u-skladi-avstro-ugorskoyi-imperiyi-u-1900-1914-rr/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayinska-revolutsiya/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayina-v-borotbi-za-zberezheniya-derzhavnoyi-nezalezhnosti/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayinska-srr-v-umovah-novoyi-ekonomichnoyi-politiki-1921-1928-rr-2/>

<https://test.izno.com.ua/utverdzhennya-totalitarnogo-rezhimu-v-1929-1939-rr-2/>

<https://test.izno.com.ua/zahidna-ukrayina-v-1921-1939-rr-2/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayina-pid-chas-drugoyi-svitovoyi-viyni-1939-1945-rr/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayina-v-pershi-povoyenni-roki-1945-na-pochatku-1950-h-rr/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayina-v-umovah-estalinizatsiyi-1953-1964-rr/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayina-v-period-zagostrennya-krizi-radyanskoyi-sistemi/>

<https://test.izno.com.ua/rozpad-radyanskogo-soyuzu-ta-vidrodzhennya-nezalezhnosti-ukrayini/>

<https://test.izno.com.ua/ukrayina-v-umovah-nezalezhnosti/>

<https://test.izno.com.ua/trenuvalni-testi-z-kartami-dlya-zno-z-istorii/>

Список використаних джерел

1. Власов В., Кульчицький С., Панарін О. Історія України ЗНО + ДПА комплексне видання, К., 2021
2. Кульчицький С.В., Власов В.С. Історія України. Довідник для абітурієнтів та школярів. Повний курс підготовки до вступу у вищі навчальні заклади, К., ЛТД, 2019
3. Кульчицький С.В., Мицик Ю.А., Власов В.С. Історія України. Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів, К., ЛТД, 2010
4. Лебедєва Ю.Г. Історія України, ЗНО – 2021, комплексна підготовка, К., 2021
5. Програма ЗНО з історії України, 2020р, <https://testportal.gov.ua/progist/>
6. Сорочинська Н.М., О.О.Гісем «Історія України» рівень стандарту, 10 клас, Тернопіль, 2018
7. Сорочинська Н.М., О.О.Гісем «Історія України» рівень стандарту, 11 клас, Тернопіль, 2019
8.
<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3165989-tomos-pro-avtokefaliu-pcu-pidpisa-li-dva-roki-tomu.html>
9.
<https://znoclub.com/pidgotovka-do-zno/426-najvazhlivishi-istorichni-dati-ta-podiji-ta-blitsya.html>

10. <https://history.vn.ua/book/dovidnik/t65.html>
11. https://myzno.setstud.in.ua/history_dates
12. <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-7-class-2013/>
13. <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-8-class-2013/>
14. <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-9-class-2013/>
15. <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-10-class-2013/>
16. <https://history.vn.ua/atlas/atlas-ukraine-history-11-class-2013/>
17. Харківська Н.І., Івакін О.О. Довідник з історії України 5-11 класи ВГ «Основа», 2018